

చందమామ

ఆగస్టు 1962

Prasad Process

PRIVATE LIMITED.

CHANDAMAMA BUILDINGS, MADRAS - 26

.....Started in 1953 we have installed the latest types of Graphic Arts Machinery, employed the best Artists and Artisans who have been specially trained to execute the finest works for

**YOU
and
THE TRADE.....**

**CALENDAR OR A CARTON..
POSTER OR A PACKAGE SLIP..
LABEL OR LETTER DESIGN..**

**.....DONE SUPERBLY
IN MULTICOLOR**

Bombay Representing Office:

101, Pushpa Kunj, 16-A, Road, Church Gate, Bombay-1

PHONE: 243229

Bangalore Representative:

181, 6th cross Road, Gandhinagar, Bangalore - 9.

PHONE: 6555

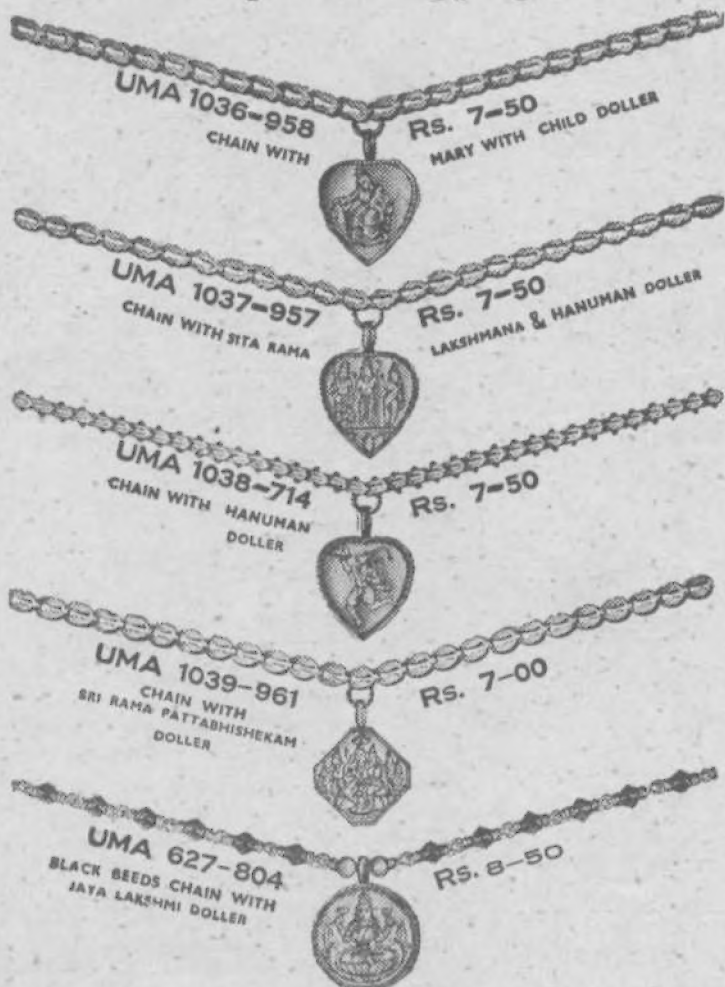
అందము, అనందముకొరకు ప్రఖ్యాత "ఉమా" బ్రాండు బంగారు కవరింగు సగలనే
కొనండి, బంగారు కవరింగు "ఉమా" లోకెటు చైన్లను స్త్రీ, పురుషులకు, బాల, బాలికలకు
ఉపయోగించుకొనండి. అనేక సంవత్సరములు మన్నిక యుండి తృప్తి నిచ్చును

సామాన్య వి. వి. పార్సెలు చార్జీ రు. 1-37

ఉమా గోల్డు కవరింగు వర్క్సు

హెడ్డాఫీసు: ఉమామహల్, మచిలీపట్టణము

ఉమా గోల్డు కవరింగు వర్క్సు పాస్టాఫీసు

మా విక్రయ కాలలు :

90 - చైనాబజారు రోడ్డు,
మద్రాసు - 1

581 - శివాలయం విడి,
విజయవాడ

104 - ఆవెన్నూ రోడ్డు,
బెంగళూరు సిటీ

క్యాటలాగుకు, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలకు హెడ్డాఫీసుకు మాత్రము.

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు
వింతలు - విశేషాలు

★

భారత చరిత్ర - 11 ... 2

కుమారసంభవము ... 5

రాకాసిలోయ - 14 ... 9

నిలబెట్టిన కాపరం ... 17

తెలివితక్కువ

పనులు ... 26

కృతాకృతుడు ... 34

అన్నా - చెల్లెలు - 2 ... 39

పచ్చి మోసం ... 46

రామాయణం ... 49

ప్రపంచపు చింతలు ... 57

పుణ్యం - పాపం ... 62

భారతం ... 64

ఇవి గాక ఫోటో శిర్షికల పోటీ
మొదలైన మరి ఎన్నో
ఆకర్షణలు.

పెప్పే గొంతు
మరియు

గుండె
బిల్లలును

మీరు

నేవించేయడం

మీ దగ్గు త్వరితంగా పోవును

పెప్పేను దప్పించి, నొప్పిని నివారించే చక్కను
జరుపునట్టి అందరి శ్రమనకర అవిరులను
అప్సాదించండి, అవి గొంతు నొప్పి, రొమ్ము
పడితేము, దగ్గు లేక జలుబునుగలిగించే క్రిము
లను చంపును. పెప్పే తక్షణ నివారణను గలి
గించి క్రిములను నిర్మూలించును.

ఇందులో హానికర
ఓషధులు లేవు నిల్వలకు
సురక్షితంగా
ఇవ్వవచ్చును,
రొమ్ము పడితేములు,
గొంతు నొప్పి,
పడితేము, అధిక
కఫము జలుబులు,
దగ్గులను
త్వరితంగా నివారించును

మంచుం వ్యాపారంందరివద్ద అమ్మబడుచున్నవి
సి. ఇ. ఫుల్ ఫార్మ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి.

PPY-55-TEL

సోల్ విజంట్టు :

దాదా & కంపెనీ,

86, నైనియప్ప నాయక్ వీధి,
మదరాసు - 3

సువాసన

ప్రసరించే

రెమీ

స్నో &
పౌడర్

Aukar

ఆగస్టు విడుదల!

శ్రీశ్రీ

ప్రసాద్ ఆర్ట్స్

పిక్చర్స్ ప్రొడక్షన్స్

కుల గోత్రాలు

నవీన్

నిర్మాత...ఎ.వి.సుబ్బారావు * దర్శకత్వం...కె.ప్రత్యగాత్రి

ఆరవ సంవత్సరం.....

అమెరికా రాయబారి ప్రాసెనర్ జె. కె. గాల్ బ్రెత్ సర్వాభారంలో బడిపిల్లల మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తొలి అయిదు సంవత్సరాలూ, రెండవ ప్రణాళికా వికకాలంలో గడిచాయి. మన రాష్ట్రంలో రెండవ ప్రణాళిక కేటాయింపును మించి రూ. 14 కోట్లు అధికంగా ఖర్చు పెట్టగలిగాము. రాష్ట్రపు ఆరవ సంవత్సరం కూడా, రూ. 305 కోట్ల మూడవ ప్రణాళికా లక్ష్యాలను సాధించడానికై అదే అభివృద్ధి క్రమంలో పురోగమించింది.

- ★ భారీ ప్రాజెక్టు అయిన నాగార్జున సాగర్ కు క్రిందటి సంవత్సరం మొదట రూ. 9 కోట్లు ఖర్చు పెట్టాలనుకొనగా నుమారు రూ. 10 కోట్లు ఖర్చు చెయ్యడం జరిగింది.
- ★ రాష్ట్రంలో సత్వర పారిశ్రామికాభివృద్ధిని సాధించడానికై రూ. 3 కోట్ల పెట్టుబడి దసంతో నెలకొల్పబడిన పారిశ్రామికాభివృద్ధి సంస్థ, పది ప్రాజెక్టుల పరిశీలనను చేపట్టింది. వీటికి నుమారు రూ. 19.65 కోట్లు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా.
- ★ లఘు పరిశ్రమల అభివృద్ధికై ప్రత్యేకంగా ఒక సంస్థను స్థాపించడం జరిగింది. దీనికి ప్రభుత్వం, వాటాదనంగా రూ. 20 లక్షలు, ఋణంగా రూ. 35 లక్షలు ఇచ్చింది.
- ★ రాష్ట్ర గనుల అభివృద్ధి సంస్థ క్రిందటేడు పని ప్రారంభించింది. కృష్ణా జిల్లాలో ముడి ఇనుము నిలువలను వెలికి తీసే కార్యక్రమంలో ఇది నిమగ్నమై ఉంది. ఈ ప్రాంతంలో 1961 దసెంబరులో గనుల త్రవ్వకం ప్రారంభించి, లక్ష టన్నులకు పైగా ముడి ఇనుమును త్రవ్వ తీయడం జరిగింది. ఇంకా అనేక ఖనిజాలను వెలికి తీయడానికి, అన్నప్రాన్, రాగి, గ్రాఫైట్ మొదలైనవాటి విషయంలో విస్తారంగా పరిశోధనలు గావించడానికి కూడా యీ సంస్థ పెక్కు పథకాలను సిద్ధం చేసింది.
- ★ సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమం 2.37 కోట్ల జనాభాతో 83,415 చదరపు మైళ్ళ విస్తీర్ణంలో అవరించినట్లు 24,417 గ్రామాలలో అమలుపరచబడింది. రాష్ట్రంలో 378 అభివృద్ధి మండలాలను ఏర్పాటు చేశారు.
- ★ నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యా పథకంతోపాటు, బడికి వెళ్ళే పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజనం సరఫరా చేయడానికి సంబంధించిన రెండు పథకాలను కూడా ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది.

మూడవ ప్రణాళికా పథకాలన్నింటికి అవసరమైన సాధన సంపత్తులను సమకూర్చుకోడానికి నూతన చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. అయితే నిశ్చయంగా దీని విజయం మాత్రం, దృఢ సంకల్పబద్ధులైన ప్రజల స్వేచ్ఛాపూర్వక సహకారంపైననే ప్రధానంగా ఆధారపడి ఉంది.

—స. పొ. సం. కాఖ, ఆం. ప్ర.

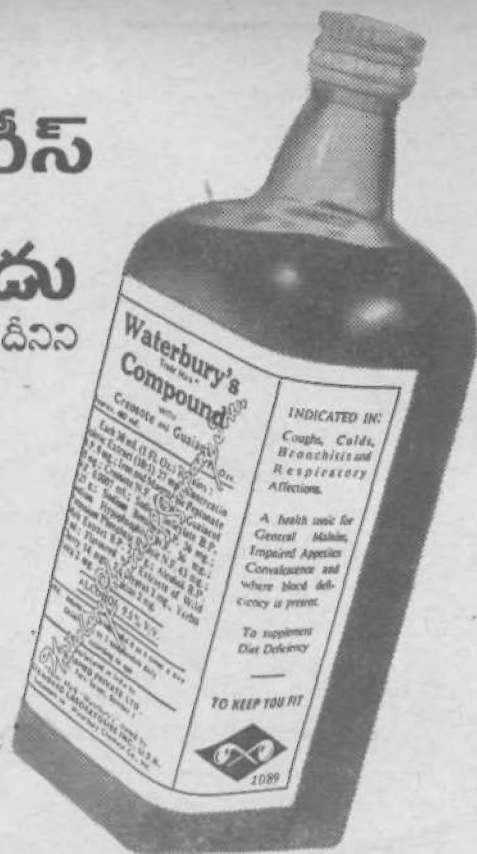

వాటర్బరీస్

ఎర్ర లేబులు

కాంపౌండు

దగ్గులూ రొంపలకు దీనిని

ఎంచుకొనడానికిగల నాలుగు కారణాలు

1 వాటర్బరీస్ కాంపౌండు దగ్గులూ, రొంపలూ నవ్వరం, ఫలప్రసంగా నివృత్తిస్తుంది.	2 వాటర్బరీస్ కాంపౌండు రోగం క్రిమిసోపోల్స్, గమోకార్ అనేవి, ఊపిరితిత్తులను కుద్రం చేయడంలో సాయపడతాయి.	3 వాటర్బరీస్ కాంపౌండు కేవలం చుంచే వాడుక అకాదు. మైసలాదిక మిథా, శరీరానికి వ్యాధి నిరోధక శక్తి నమూనా వ్యవంలా సాయపడుతుంది.	4 వాటర్బరీస్ కాంపౌండు అకలిని పెంచుతుంది, జీర్ణ శక్తిని వృద్ధిచేస్తుంది. రక్తాన్ని శక్తివంతం చేస్తుంది, వ్యూహాలను లంఘనం చేసి రిగినను హాతుస్తుంది.

వాటర్బరీస్ కాంపౌండు

ఎర్ర లేబులు

వార్నర్—లాంబర్ట్ ఫార్మాసుటికల్ కంపెనీ (మితవాద్యరలతో యు.ఎస్.ఎ.లో స్థాపించబడింది)

NE-77-9

బాల ప్రపంచంలో ఎల్లప్పుడూ
వినిపించే మాట న్యూట్రీన్

Nutrine
Sweetos

న్యూట్రీన్ కన్వెక్షనెరీ కంపెనీ
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్,
చిత్తూరు, ఆంధ్రప్రదేశ్.

పాతాళి తల్లి

ఆగస్టు 1962

శ్రీ ఉత్పల సత్యనారాయణగారు మా బౌన్
లైబ్రరీకి విచ్చేసి, మా కోరికపై “గంగావతరణం”
అంతా చదివి వినిపించారు. వారికి మీ పత్రిక
ద్వారా ధన్యవాదాలు.

—సి. ఎన్. విజయకుమార్ రెడ్డి, అలువాల
నాకు 4 సం॥ల కుమారుడు కలడు. ఈ అబ్బాయి
ఎల్లప్పుడూ, మామ, మామ! అని రోదన చేయు
చుండును. అప్పుడు “చందమామ” ఇచ్చిన
బొమ్మలను చూచుకుంట వుండును. ఇతర
పుస్తకములు యిచ్చిన ఎడల తీసుకొనడు.

—ఎం. చెన్న బసయ్య, శంకరగిరి
“బుద్ధి రవాణా” చాలా బాగున్నది. “రాకాసి
లోయ” అద్భుతముగా నున్నది. వరోపకారి
పాపన్నకు రాజ నన్నానము కూడా చాలా
బాగున్నది.

—జి. కొండయ్య నాయుడు, బెండమూర్లంక
“చందమామ” అలస్యానికి అందోళన చెందిన
నేను, అంతులేని అంధకారం అంబరాన అలుము
కొన్నట్టుగా బాధపడ్డాను. అంతలోనే “చంద
మామ” అందమైన రంగుల అంగుతో అందంగా
అరుదెంచగానే, ఆహా! అనుకుంటూ “గుండమ్మ
కథ” చూసినట్టుగా అనందించాను.

—అడపా చిదానందశ్రీ, వికాఖ
“చందమామ” కు “రాకాసిలోయ” వెన్నెల
పంటిది.

—డి. శ్రీనివాసాచారి, అలువాల

తప్పక
చూడండి!

గాతమి పొడక్ష్స్ వారి
మహామంత్ర
తెచ్చేరును

దర్శకత్వం: కె. కామేశ్వరరావు బి.ఎ.
రచన: పింగళి .... సంగీతం: పెండ్యాల

తొంద్ర వివేక్ నైజాం
డైరెక్టర్స్: గాతమి పిక్చర్స్ భాస్కర్ పిక్చర్స్ వాణివిఠమ్మ

CHITRALEKHA

కల్యాణం గాతమి

తుషార్ వంటింట్లో వుంటే ఇంట్లో అంతా ఆరోగ్యమే

శశ కుటుంబంలోనివారి ఆరోగ్యం వారు రినే ఆహారం
పై ఎక్కువగా ఆధారపడుతుందని వివేకి అయిన
ప్రతి వ్యక్తి తెలుసు. వంట చేయుటకు వలెనది
తుషార్ - ఎ, డి, విటమినులతో ప్రసిద్ధి కెక్కిన
వనస్పతి అని కూడా ఆమెకు తెలుసు.

తుషార్

ఎ, డి, విటమినులుగల వనస్పతి

తుంగభద్ర ఇండస్ట్రీస్ లి., కర్నూలు

ASP/TL-7

హాహా నానా నానా నానా నానా | నానా నానా
నానా నానా నానా నానా నానా | నానా
నానా నానా నానా నానా నానా | నానా
నానా నానా నానా నానా నానా | నానా
నానా నానా నానా నానా నానా | నానా
నానా నానా నానా నానా నానా | నానా
నానా నానా నానా నానా నానా | నానా

ఎక్కడ లైఫ్ బాయ్ వున్నదో అక్కడ ఆరోగ్యము వున్నది!

L.I.X-79 TL

హిందూస్థాన్ లిమిటెడ్ ఎర్పర్తి

దేనినిగూర్చి వారంత తన్మయులై యున్నారు?...

ది బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్ లో
ఒక సేవింగ్స్ బ్యాంక్ ఎక్కడుంటు—
వారికి ఒక స్వంత పాస్ బుక్ ! ఏం చేయాలి
మొత్తములు పెంచుమంటేగా గమనించుట ఎంత అవసరం !!
...తనకుంటే చివ్వుతనమంటే
సొమ్మును నిలవ చేసికొను అలవాటును
చివ్వు పెట్టలు అలవర్చుకొందురుగాక.

ఏం చేయాలిమీరు మీ 100 చెక్కులు ఎప్పుడు
వాడగనీ అప్పుడు, ఎంత సొమ్మునీయిన, మీరుగా నోటిసీయ
నక్కరలేకుండాగనే తీసికొనవచ్చును—మీరు, మీరు నిలవయించిన
దేనినిగూర్చి వారంత తన్మయులై యున్నారు.

ప్రత్యేక సౌకర్యము ■

ది బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్

టి. డి. కన్నారా, జనరల్ మేనేజర్

భూ/బా/21.

© 1984

ఉత్త
పొగవైస
క్రాంతి దర్శన

జె. బి.
సాల్టో
విస్కీ

చుచిగా, ఎల్లప్పుడూ కరకర
లాడుతూ ఉండే జె. బి. సాల్టో
విస్కీ-ట్లు యిప్పుడు పొగవైస
రంగులుగల 450 గ్రాముల
దర్శనలో ప్యాకు చేయబడినవి.
సాల్టో విస్కీ-ట్లను తినండి మరియు
దర్శనను యింట్లో వాడుకోండి!

జె.బి.మంజూరామ్ అండ్ కంపెనీ

కర్నూలు

చందమామ

సంచలకుడు : 'చక్రపాణి'

ఈ సంచికలో శ్రీ ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్యగారి కొత్త గేయకథ "కుమారసంభవము" ప్రారంభమవుతున్నది.

"వరోపకారి పాపిన్న" కథలు ఎవరు రాకారని చాలామంది పాఠకులు అడుగుతున్నారు. అవి రాసిన గారు మా కార్యాలయంలో వని చేసే ఎం. రంగారావు గారు. "గుండు భీమన్న" కథలు కూడా వీరు సేకరించి సవరణ చేసినవే.

లోగడ రంగుల బొమ్మల సీరియల్ కథలు 18 మాసాలలో ముగుస్తూ వచ్చాయి. ఈసారి "రాకాసి లోయ" ఇంకా ఎక్కువ మాసాలు నడుస్తుందని పాఠకులకు తెలియ జేస్తున్నాము.

సంపుటి : 31   అగష్టు 1962   సంచిక : 2

భారత చరిత్ర

గుప్త సామ్రాజ్యం ఆడుగంటటంతో మాణులనే మంగోలియా జాతివారు కొన్ని ప్రాంతాల తమ ప్రతిభను స్థిరపరుచుకున్నారు. వీరు క్రూరులు, అనాగరికులు. 5, 6 శతాబ్దాల సంధికాలంలో వీరి ప్రభ బాగా సాగింది. మాణుల పరిపాలనను విస్తరించిన రాజులలో ప్రసిద్ధులు తోరమాను డనేవాడూ, అతని కొడుకు మిహిరకులుడనే వాడూనూ, మాణుల విజృంభణను అణచిన వాడు దశపుర రాజైన యశోధర్యుడు.

6వ శతాబ్దం ఉత్తరార్థం నాటికి ఉత్తర భారతదేశంలో మౌఖరి వంశపు రాజులూ, దక్షిణ భారతంలో చాళుక్యులూ ప్రముఖులుగా ఉన్నారు.

మౌఖరులు తమ మూల పురుషుడు పురాణయుగపు అశ్వపతి అని చెప్పకునే వారు. వీరిలో తెలిగా ప్రసిద్ధికి వచ్చి మహారాజాధిరాజు వీరుడం పెట్టుకున్నవాడు

ఈశానవర్మ. ఇతను ఆంధ్రులనూ, శూలికులనూ, గౌడులనూ బయంచినట్టు క్రీ. శ. 554 నాటి శాసనం ఉన్నది. (శూలికులంటే చాళుక్యులు కావచ్చు) మౌఖరివంశీయులు కూడా విదేశీయుల నెదిరించి పోరాడారు.

ఈశానవర్మ అనంతరం శర్వవర్మ, అవంతివర్మ, గ్రహవర్మ అనేవారు వరసగా రాజ్యం పాలించారు.

గ్రహవర్మ భార్య రాజ్యశ్రీ. ఈమె పుష్ప భూతి వంశానికి చెందిన స్థానేశ్వరరాజు ప్రభాకరవర్ధనుడి కుమార్తె. ఈమెకు రాజ్య వర్ధనుడని, హర్దుడని ఇద్దరు సోదరులుండే వారు. రాజ్యశ్రీ భర్త అయిన గ్రహవర్మ మాళవరాజుచేత హత్య చేయబడ్డాడు. అప్పుడు రాజ్యశ్రీ అన్న అయిన రాజ్య వర్ధనుడు తన చెల్లెలి వైధవ్యానికి ప్రతికారం చేశాడు గాని, కుట్ర చేసి గౌడరాజైన శకంకుడనేవాడు అతన్ని హత్య చేశాడు.

ఈ విధంగా భాగ్య అయిన స్థానేశ్వర సంహసనానికి, మౌఖరీల రాజ్యానికి హర్షుడు వారసుడయ్యాడు. 606 లో హర్ష పరిపాలన ఆరంభమయింది.

ఇతను అయిష్టంతో సంహసనం ఎక్కినట్టు కనిపిస్తుంది. కాని ఇతని పరిపాలన కూడా భారత చరిత్రలో ఒక సువర్ణ ఘట్టం. ఇతని రాజధాని కనౌజ్.

హర్షుడు ఆరేళ్ళపాటు శత్రువులను పరిమార్చటంలో గడిపి, 612 లో తన సామ్రాజ్యాన్ని భద్రపరచుకుని చక్రవర్తినని ప్రకటించుకున్నాడు.

634 కు హర్షుడు హర్షుడు దక్షిణ దిగ్విజయానికి బయలుదేరినట్టున్నూ, వాతాపిని విలే చాళుక్యరాజు రెండవ పులకేసి హర్షుణ్ణి నిరోధించినట్టూ తెలుస్తున్నది. అయితే పులకేశి మరణానంతరం 643 లో హర్షుడు దక్షిణ దిగ్విజయం చేస్తూ గంబం (ఒరిస్సా) దాకా వచ్చాడు.

హర్ష సామ్రాజ్యానికి కేంద్రమైన కన్యాకుబ్జంగంగ యొక్క తూర్పుతీరాన ఉండేది. ఇది బలమైన రక్షణలతో కూడినదని, గొప్ప హర్మ్యాలతో కూడినదని చీనా యాత్రికుడు హ్యూన్ త్సాంగ్ వర్ణించాడు. ఎక్కడ చూసినా ఉద్యానవనాలూ, మంచి నీటి

కోనేరులూ ఉండేవి. పౌరులు విద్యావంతులు, ధనవంతులు. నగరములో సరిసంపదలు వెల్లివిరియాయి.

హర్షుడు చీనాతో సన్నిహిత రాయబార సంబంధాలు పెట్టుకున్నాడు. బౌద్ధకీతాలు చూడవచ్చిన చీనా యాత్రికుడూ, న్యాయ శాస్త్రవేత్తా అయిన హ్యూన్ త్సాంగ్ తో ఆయనకు పరిచయం అయింది. హర్షుడు కైఫియత వదిలి పెట్టకుండానే గాఢమైన బౌద్ధ మతాభిలాష ప్రదర్శించాడు. మాంసాహారమూ, ప్రాణహింసా నిషేధించాడు. అనేక వనతి గృహాలూ, మతాలూ ఏర్పాటుచేసి, విరివిరిగా దాన ధర్మాలు జరిపాడు.

643 లో హర్షుడు కన్యాకుబ్జంలోనూ, ప్రయాగలోనూ రెండు అపూర్వ సమ్మేళనాలు జరిపించాడు. ఈ రెంటికీ చీనా యాత్రికుడు వెళ్ళాడు. కన్యాకుబ్జ సమ్మేళనం మహాయాన బౌద్ధం యొక్క ప్రాశస్త్యాన్ని, హ్యూన్ త్సాంగ్ దౌస్తుత్వాన్ని లోకానికి ప్రదర్శించడానికి జరపబడింది. ఈ సమ్మేళనంలో 20 మంది రాజులూ, అనేక వేలమంది బౌద్ధ, బ్రాహ్మణ, జైన మత వేత్తలూ పాల్గొన్నారు. ప్రయాగ సమ్మేళనానికి 5 లక్షలమంది, మారుమూలల నుంచి కూడా, ఆహ్వానించబడి హర్షుడి పద్ద కాసుకలు పొందారు. సమ్మేళనం-మూడు రోజులు జరిగింది. మూడు రోజులూ వరసగా బుద్ధుడి, సూర్యుడి, శివుడి ప్రతిమలుంచ బడ్డాయి. అయిదేళ్ళపాటు సంపాదించిన దంతా హర్షుడు అమాతులకు దానం చేసేసి, పాత బట్టలు ధరించి బుద్ధుణ్ణి ఆరాధించాడు.

హర్షుడు 40 ఏళ్ళు పరిపాలించి 646 ప్రాంతంలో దేహం చాలించాడు. విచ్చిన్నమై పోయిన ఉత్తర భారతంలో సక్రమ, న్యాయ పరిపాలన ఏర్పాటు చేశాడు. అందరికీ సమంగా న్యాయం జరిగింది. ఆయన రాజధాని అయిన కన్యాకుబ్జం “మహోదయ శ్రీ” అనే పేరుతో ఆయన అనంతరం కూడా గొప్పకీర్తి దక్కించుకున్నది. ఆయన విఫలుడయింది, దక్షిణ దేశాన్ని లోబరచు కోవటంలో మాత్రమే.

హర్షుడు తనకు పూర్వులైన సముద్ర గుప్తుణ్ణి, అశోకుణ్ణి అనుకరించ యత్నించాడు. పాశ్చాత్య చరిత్రకారులు హర్షుణ్ణి “హిందూయుగపు అక్బర్” అన్నారు. ఆయన ఆస్థానంలో బాణుడూ, మయూరుడూ, దివాకరుడూ, హ్యూన్ త్సాంగ్ మొదలైన మేధావులుండేవారు. హర్షుడే స్వయంగా గొప్ప గ్రంథకర్త. ఆయన రచనలు కొన్ని నిలిచి ఉండటం మన అదృష్టం.

కృష్ణార్జునసంభాషణ

ప్రథమాశ్వాసము :

అత్తవా రింటిలో
అఖిల సుఖములతోడ
ఇల్లటప్ప టల్లులై
ఈశ్వరుండున్నాడు.

జమిలి పాములతోడి
సాకతము విడనాడి,
కాంచనాభరణములు
కై సేసికొనె శివుడు !

గజ చర్మమును విడిచి
కనకాంబరము కట్టి,
పునుక పేరులు తీసి
పూలు దాల్చెను శివుడు !

బూది పూతలు మాని,
పాలుపుగా కస్తూరి
ఘంచి గంధము కలిపి
మై పూసికొనె శివుడు !

గౌరి కూర్చొని కాళి
గజైలను కట్టుకొను
సంతలోననె నాట్టి
మాడ దెడగును శివుడు !

సంజవేళల తనడు
నతితోడ నందిపై
అప్పుడప్పుడు విహరింప
అరుగుచుండును శివుడు !

శివుడు రెండవ చిత్త
భవునివలె కన్పించె !
హైమవతి అల రతి
రామయే యనిపించె !

ప్రియుని తోడిచె లోక
మయి మెలగె హైమవతి ;
హైమ తోడుత తన్ను
తా ముఖచె నీశ్వరుడు.

విద్యాధర గంధర్వుల
వెంట దగిలి, మెడలా వితిచి
లింగాలను అంట గట్టి
జంగములను చేయుచుండు.

దేవకన్య లా త్రోవల
తిరుగునపుడు రుద్రభటులు
భూతములై దడిపింతురు ;
ప్రేతములై బెదరింతురు.

హమగిరిపై అడుగుపెట్టి
అమరులు గజగజలాడిరి ;
ప్రమథుల పొకిళ్ల నెల్ల
అమరపతికి ఎఱిగించిరి.

అచట నున్న రుద్ర భటుల
అగడముల నే మందును !
అచ్చుపాసి వెడిచినట్టి
అబోతులై నయమందును !

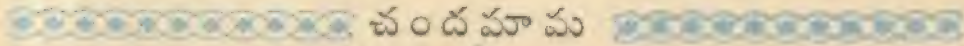
తమ కెదు రెవ్వరు లేరని
ప్రమథులు చెలరేగినారు ;
దూరంతయు కలఁబడిరిగి
ఒక కొలికికి తెచ్చినారు !

అప్పరసలు ప్రియులతోడ
అరుగునపుడు రుద్రభటులు
వెలి బూడిని కనుల జల్లి
పులి తొళ్లను కప్ప చుండు.

దేవ గురువుతో ఇంద్రుడు
దీర్ఘాలోచన చేసెను ;
అగ్నిదేవు పిలువనంపి
అనతిచ్చె నీ రీతిగ—

“ఓయి నీవు శివుని కడకు
ఒంటరిగా పోవలయును,
తిన్నగ ప్రమథుల చేష్టలు
విన్నవించి రావలయును.

శివు డుగ్రుడు, నిను భస్మము
చేయునంచు భయమందకు ;
బూడిదయగుటకు మరుడవ ?
ప్రాజ్వల వైశ్వానరుడవు !

నిర్భయముగ పాంబరమ్ము
నేడె,"యని దేవేంద్రుడు
దైర్యమొదపునట్లు చెప్పి,
తాంబూలం బిచ్చి పంపె.

ధూమధ్వజమెత్తి, బంట
మోములతో అగ్ని హోత్రు
డిమ్ముగ తన పాపైలును
వీక్కి బయలుదేరుగాడు.

పామగిరిపై మును లగ్నికి
సమస్కారములు చేసిరి;
శివ పార్వతులున్న చోటు
చెప్పి యటకు వంపించిరి.

గుమ్మముకడ సందీకుడు
కునికిపాట్లు పడుచుండెను;
ఈశు డపుడు పార్వతితో
ఏకాంతమునం దుండెను.

గుప్తగూండ పాపురాళ్ళు
గునిని యాడుచుండె నపుడు;
పార్వతి శృంగారించుక
పరమేశుని చేరె నపుడు.

అపు డచ్చటి కగ్ని హోత్రు
డడ్డులేక పచ్చి నిలిచె;
శివ పార్వతులకు కొపము,
సిగ్గును తోడైడ కలిగె.

"మూర్ఖా!"యని పరమేశుడు
మూడవ కను ధెరచినాడు;
అగ్ని హోత్రు డే మాత్రము
అదురులేక నిలిచినాడు.

అగ్నియేమొ విన్నవించు
సంతలోనె పరమేశుడు
ఆగ్రహమున తన శక్తిని
అగ్నిపయిని వైచినాడు.

అంతలోన విలవిలముని
అగ్ని హోత్రు డలమబించి,
కుప్పగూలి మూర్ఛితైను,
కొంతవడికి తెప్పితల్లె.

అగ్నిహోత్రుడా శక్తికి
అట్టుడికిన యట్టుడుకుచు
శివు నేమియు ననజాలక
శిరము వంచి వెడలిపోయె.

ఎట్టులో తన పాశ్చేలును
ఎక్కి అగ్ని చనుచుండగ,
దాని తోక మెలియబెట్టి
తణిమినారు రుద్రభటులు.

ఈ విధముగ అగ్నిహోత్రుడు
డరిగి బ్రహ్మకడకు చేరి,
తనదు దుఃఖపాటు నెల్ల
వినిపించెను దీనమ్ముగ.

బ్రహ్మయు నాలోచించెను,
పల్కా అగ్నిని చూచెను,
పక్కున ఒక నవ్వు నవ్వి
పలికె నిట్లు ఆదరముగ :

“అగ్నిహోత్ర! దుఃఖింపకు;
ఆ శివునికి నీకు సుంత
భేదము లేదంచు ఎల్ల
వేదవిదులు చెప్పుచుండు.

నిజమునకా శివశక్తిని
నీ వెకడవు, గంగ యొకతె
భరియింపగ జాలువారు,
పరమ పుణ్యులైనవారు!

ఆయ్యది భరమైనయెడల
ఆ హిమాలయమున కేగి,
గంగలోన శివశక్తిని
కలిపి రమ్ము శీఘ్రమ్ముగ.”

అని పలికిన అగ్నిహోత్రుడు
డక్టేయని యింటికేగి,
నతితోడుత గంగలోన
స్నానమాడ బయలుదేఱె — (సశేషం)

14

[అరణ్యంలో కేశవుడూ వాళ్ళకు, బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడు తన అంగరక్షకులతో రావటం కనిపించింది. వాళ్ళు, బ్రహ్మదండిని చెట్టు కొమ్మకు వేలాడదీసి, వాళ్ళ గుర్రాలను ఎక్కి పారిపోసాగాడు. పల్లెపబలు వెంటించారు. ఒక కొయ్యకులపెద్ద వాళ్ళకు అభయం యిచ్చి, వాళ్ళను ఒక రహస్యప్రదేశానికి తీసుకుపోసాగాడు. తరవాత—]

కేశవుడూ, జయమల్లూ, ముసలివాడూ, కోయనాయకుడి. వెంట దారి దొంకాలేని మహారణ్యంలో పడి ఒక గంటకాలం నడిచారు. అంతా అంధకారం; కన్ను పొడుచుకున్నా కానరాని చీకటి. తామెవరో నిజం తెలిస్తే, ఈ కోయవాడు తమను రాజ భటులకు అప్పగిస్తాడేమోనన్న అనుమానం ముసలివాణ్ణి, తతిమ్మా యిద్దర్నీ బాధించ సాగింది. ప్రస్తుతానికి బ్రహ్మదండి నుంచి ప్రమాదం తప్పింది కనక, తాము గుర్రా

లెక్కి పారిపోవటం క్షేమమేమో అన్న ఆలోచన ముసలివాడికి కలిగింది.

ఈ ఆలోచన రహస్యంగా కేశవుడికీ, జయమల్లకూ చెప్పాడు ముసలివాడు. కాని, వాళ్ళు దానికి ఒప్పుకో లేదు. చీకట్లో తామెటు పోతున్నదీ తెలుసుకోకుండా, పారి పోవటం ప్రారంభిస్తే, తాము తిరిగి బ్రహ్మ పుర నగర పరిసరాలకే వెళ్ళే అవకాశం వున్నదనీ, అప్పుడు తమకు తప్పక ప్రమాదం కలుగుతుందనీ వాళ్ళు అన్నారు.

'వం ద మా మ'

“అర్ధరాజ్యానికి ఆశ పడి, ఈ కోయ వాడు మోసానికి పూనుకుంటే, ఏం చేసేట్టు?” అన్నాడు ముసలివాడు.

కేశవుడు తన ఒరలో వున్న కత్తి కేసి వేలు చూపాడు. జయమల్లు అంబుల పాది లోంచి ఒక బాణం లాగి, తిరిగి దాన్ని యథా స్థానంలో పెట్టాడు. తన కొడుకూ, అతడి మిత్రుడూ కనబరిచిన దైర్యానికి, ముసలి వాడు ఎంతో సంతోషించాడు. ఈ పండు పయసులో తను ఏ క్షణాన ఏ చెట్టు కిందో రాలిపోయినా, తన కొడుకు ఈ లోకంలో అన్ని కష్టాలనూ సాహసంతో ఎదుర్కొన గలడన్న సమ్మకం అతడికి కలిగింది.

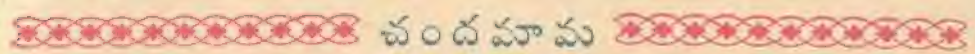

అందరికన్న ముందు నడుస్తున్న కొయల కుల పెద్ద, ఒక మహా వృక్షం కింద ఆగి, తన చేతనున్న ఈటెతో, దాని బొదె మీద మూడుసార్లు గట్టిగా కొట్టాడు. ఆ వెంటనే, చెట్ల చాటునుంచి, “అగండి! ఎవరు?” అన్న ప్రశ్న భీకరంగా వినిపించింది.

కోయనాయకుడు ఈటెను పైకెత్తి, “గడే జంగ్, గడేజంగ్!” అంటూ రెండుసార్లు బిగ్గరగా అరిచాడు. మరుక్షణంలో ఇద్దరు కోయయువకులు అక్కడికి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, “జంగ్ దొరా, ఏం సెలవు?” అంటూ తలలు వంచి నిలబడ్డారు.

“వీళ్ళు ముగ్గురూ బాటసారులు. బంది పోట్ల నుంచి పారిపోయివచ్చి, మన రక్షణ కోరిన వాళ్ళు. వీళ్ళను తెల్లవారే పరకూ కాపాడవలసిన బాధ్యత మనది. పోతే, మన వాళ్ళలో పదీ పన్నెండు మందిని, గూబమాను చక్కనవున్న పల్లెకు పంపి, అక్కడ మనవాళ్ళకూ, ఆ పల్లెలోని దుర్మార్గులకూ జరుగుతున్న పోరు ఏమయిందో తెలుసుకు రాలి,” అన్నాడు గడేజంగ్.

తమ నాయకుడి ఆజ్ఞకాగానే యువ కుల్లో ఒకడు చెట్ల వెనక్కు పరిగెత్తాడు. రెండవవాడు కేశవుణ్ణి, జయమల్లునూ, ముసలివాణ్ణి వెంట బెట్టుకుని, దాపులనే

వున్న కొండ గుహల కేసి బయలుదేరాడు. కేశవుడూ, అతడి అనుచరులూ, చెట్టు చేసులతో దట్టంగా కప్పబడిన ఒక కొండ గుహలో చేరి, కోయయువకు డిచ్చిన, పళ్ళూ పలాలూ, కాల్చిన లేడి మాంసమూ తృప్తిగా తింటూండగా, అక్కడ గూబమాను పల్లె చేరిన బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడు, అకలితో, అవమానంతో కడుపు భగ్గుమంటూండగా, పల్లెవాసుల్ని నోటికి పచ్చినట్టల్లా దుర్భాష లాడుతున్నాడు.

“రాజద్రోహులకు పల్లెలో ఆశ్రయం యివ్వటమేగాక, రాజదూతలను చంపేందుకు వాళ్ళను అరణ్య దారి సూర్గంలో

కాపలాపెడతారా? ఈ మహాపరాధానికి పల్లెలోని విన్నా, పెద్దా; అదా, మగా అందర్నీ—క్షణాలమీద భస్మం చేయ గలను! ఆం హుం ఫట్ ఫట్...కాల ఖైరవా...” అంటూ బ్రహ్మదండి మంత్రం జపించేంతలో, కేకలు పెడుతూ కొందరు అరణ్యం వైపునుంచి, పల్లెలోకి రాసాగారు. వాళ్ళ చేతుల్లో వున్న కాగడాల వెలుగులో, ఆ పచ్చేవాళ్ళల్లో కొందరు కుంటుతూ వుండటం, మరికొందరు గాయపడిన తమ అనుచరుల్ని మోసుకురావటం కనిపించింది.

“రాజద్రోహు లెక్కడ?” అంటూ బ్రహ్మదండి కేకలు పెట్టాడు. అతడి అంగ

రక్షకులైన జితవర్మా, శక్తివర్మలూ, కొందరు పల్లెవాసులూ వాళ్ళకేసి పరిగెత్తారు. కాని, ఆ పస్తన్న వాళ్ళందరూ పల్లె యువకులే. వాళ్ళందరి ముఖాలమీదా భయ భీతులు తాండవిస్తున్నవి. వాళ్ళల్లో దాదాపు గాయపడనివాడంటూ ఒకడూ లేడు.

“ఆ రాజద్రోహులు పారిపోయారా?” అని అడిగారు జితవర్మా, శక్తివర్మలు.

“ఉత్తినే పారిపోవటం కాదు, మా మీదికి కోయిలుకాళ్ళను పంపకంచేసి మరీ పారిపోయారు. మా వాళ్ళల్లో కొందరు చచ్చారు కూడా. అర్థ రాజ్యానికి వేయి దణ్ణాలు!” అన్నారు పల్లె యువకులు.

ఇంతలో బ్రహ్మదండి అక్కడికి వచ్చాడు. అతడికి మారువేషాల్లో పున్న కేశవుడూ, జయమల్లూ, ముసలివాడూ దొరక్కుండా పారిపోయారని అర్థమైంది. అతడిక్కలిగిన కోపం అంతా యింతా కాదు. “మీ పల్లెవాసులంతా, ఇంత చచ్చువెధవలని నాకు తెలియదు. ఇంతమంది పుండి, ముగ్గురంటే ముగ్గురు రాజద్రోహుల్ని ప్రాణాలతో పారిపోనిస్తారా! సరే, జితా, శక్తి! మీరు వెంటనే వెళ్ళి మహారాజులం గారితో, మహారాజగురు శ్రేష్ఠులతో యిక్కడ జరిగిన భీభత్సం సంగతి చెప్పండి. ఆ రాజద్రోహుల్ని మట్టుపెట్టకపోతే, మనం వింధ్యారణ్యాలకు వెళ్ళేలోపలే హతం అయిపోతాం,” అన్నాడు.

జితవర్మా, శక్తివర్మలు ముఖముఖాలు చూసుకున్నారు. ఇద్దరికీ ప్రాణభయం పట్టుకున్నది. బ్రహ్మపురనగరం చేరే లోపల, మహారణ్యంలో ఆ రాజద్రోహులు తమను దొరక పుచ్చుకుంటే ఏమికాను? వాళ్ళ మనసుల్లోని భావాలు గ్రహించినవాడిలా బ్రహ్మదండి పెద్దగా హుంకరించి, “మీరా నాకు అంగరక్షకులు! మిమ్మల్ని నమ్ముకుని వింధ్యారణ్యాలకు పోవటం అంటే, కోరి ప్రాణగోడ్డం తెచ్చుకున్నట్టే!” అన్నాడు.

“అది కాదు, బ్రహ్మదండి! ఈ రాత్రికి రాత్రే వెళ్ళి రాజగురువుతో, యీ సంగతి చెప్పటం అంత అవసరమంటావా?” అన్నాడు జితవర్మ.

“అవసరమా! ఎందుక్కాదు? ఆ ద్రోహుల్ని విప్పలవిడిగా సంచరించు నీస్తే, మనం వింధ్యారణ్యాలకు ఎలా చేర గలం? వాళ్ళు మన గుర్రాలను కూడా అవహరించారు గదా! రాజగురు శిరోమణికి అంతా తెలిస్తే, అయిన సైనికులను పంపి, వాళ్ళను వెటాడించగలడు గదా? అచేత త్వరగా జరిగితే, మనకంత క్షేమం గదా?” అన్నాడు బ్రహ్మదండి.

జితవర్మ, శక్తివర్మలు పల్లెవాసుల్లో పది మందిని ధనాశ చూపి, తమకు తోడుగా వెంట బెట్టుకుని, బ్రహ్మపురం చేసి బయలు దేరారు. వాళ్ళు అలా కొంచెం దూరం వెళ్ళారోలెదో, మాంత్రికుడు పరిగెత్తి జిత వర్మ భుజం పట్టుకుని దూరంగా లాక్కు పోయి, “జితో! నువ్వు, శక్తి కూడా వెళితే, ఈ పల్లెలో నేను ఒంటరిగాబ్బయి పోతాను. ఈ దుర్మార్గుల్లో ఎవడో ఒకడు నా గొంతుకొస్తే, నా గతేంకాను? నువ్వు యిక్కడేవుండు. శక్తి సగరానికివెళతాడు.” అన్నాడు. జిత శక్తివర్మలు కూడ బయల్కు న్నారు. జితవర్మ, బ్రహ్మదండితో పాటు

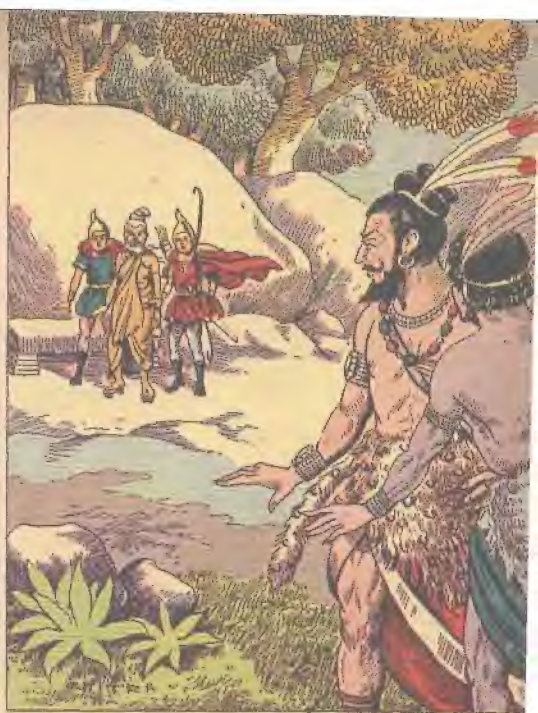

నుంచి బయటికి వచ్చి కేకపుడూ, బయట
మల్లా, ముసలివాడూ—గుహ ముందున్న
చెట్ల కింద కూర్చున్నారు. వాళ్ళ కెదురుగా
పులిచర్మాలు పరిచిన ఒక ఎత్తయిన పీఠం
మీద గడేజంగ్ కూర్చుని వున్నాడు. కేక
పుడూ వాళ్ళు తమ ప్రయాణాన్ని గురించి
గడేజంగ్తో మాట్లాడుతున్నారు.

హఠాత్తుగా ఇద్దరు కోయయవకులు చెట్ల
చాటు నుంచి బాజుల్లా దూసుకువచ్చి,
తమ నాయకుడి ముందు రొప్పుతూ నిల
బడ్డారు. గడేజంగ్, అశ్చర్యంగా వాళ్ళ కేసి
చూస్తూ, "ఏం జరిగింది?" అని అడుర్గాగా
వాళ్ళను ప్రశ్నించాడు.

ఆ యువకులు కేకపుడూ, జయమల్లుల
కేసి ఓ తృటికాలం అనుమానంగా చూసి,
"జంగ్ దోరా! చాలా ముఖ్యమైన రహస్యం.
ఇప్పుడే తెలిసింది. మీరు కాస్త అవతలికి
రండి, చెప్పతాం," అన్నారు.

గడేజంగ్ పీఠం మీది నుంచి లేచి వాళ్ళ
వెంట కాస్త దూరం నడిచి అగాడు. యువ
కుల్లో ఒకడు చిన్నగొంతుతో తమ నాయకు
డికి ఏమో చెప్పసాగాడు. గడేజంగ్ కొద్ది
సేపు విని, తలపక్కకు తిప్పి, కేకపుడూ
అతడి అనుచరుల కేసి అశ్చర్యంగా చూసి,
తల వంకిస్తూ వాళ్ళ కేసి రాసాగాడు.

తమ కేదో అనుకోని ప్రమాదం రానున్న
దని కేకపుడు భావించాడు. బయటమల్లా,
ముసలివాడూ ఒకేసారి ఒరలోపున్న తమ
కత్తుల మీదికి చేతులు పోనిచ్చారు. ఇదంతా
గమనిస్తున్న గడేజంగ్ చిరునవ్వు నవ్వుతూ
వాళ్ళను సమీపించి, "మీ ధైర్యసాహసాలు
చెప్పకోదగినవి. కాని, మీ రహస్యం బయట
పడిపోయింది. బ్రహ్మపుర సైనికులు
మీ కోసం అరణ్యం అంతా గాలిస్తున్నారు.
సరిహద్దు కావలావాళ్ళకు కూడా హెచ్చరిక
వెళ్ళింది. మీరు క్షత్రియులూ కాదు,
మామూలు ప్రయాణికులూ కాదు. రాజుతో
వైరం తెచ్చుకున్నవాళ్ళు!" అన్నాడు.

చందమామ

“అర్ధరాజ్యానికి ఆశించి, నీ రక్షణ కోరిన వాళ్ళను, సైనికులకు అప్పగించబోతున్నావా, గడేజంగ్?” అన్నాడు కేశవుడు.

గడేజంగ్ పొట్టచెక్కిల యేలా నవ్వుతూ, పీతం మీది నుంచి వెల్లికిలా కిందబడి, లేచి, “అర్ధరాజ్యం కాదు, మొత్తం బ్రహ్మపుర రాజ్యం యిచ్చినా నేను తీసుకోను. నా కెందుకు రాజ్యం? ఈ మహారాజ్యమే నా రాజ్యం. నా కులపువాళ్ళూ, యిక్కడ తిరిగే సాధు, క్రూరమృగాలూ నా పౌరులు. మీరు వెంటనే కోయవేషాలు వేసుకోండి. నా అనుచరులు మిమ్మల్ని సరిహద్దు దాటిస్తారు,” అన్నాడు.

ఆ మాటలతో కేశవుడికి, జయమల్లుకూ, ముసలివాడికి కలిగిన అనందం అంతా యింతా కాదు. వాళ్ళు గడేజంగ్ కు ఒకటికి రెండుసార్లు తమ కృతజ్ఞత తెలియపరిచారు. గడేజంగ్ అనుచరులు తెచ్చి యిచ్చిన లేడి చర్మాలు కట్టుకుని, తలల్లో

పక్షి ఈకలు ధరించి, తమ దుస్తుల్ని మూటలుగా కట్టి భుజాల మీద వేసుకుని ప్రయాణసన్నాహమయారు.

గడేజంగ్, కోయయువకు లిద్దర్ని పిలిచి వాళ్ళతో, “ముందు ఆ మూడు గుర్రాలనూ అరణ్యంలోకి తరిమెయ్యండి. తరవాత నా మిత్రులు యీ ముగ్గుర్ని అడ్డదారి వెంట తీసుకుపోయి, రాజ్య సరిహద్దులు దాటించండి. ఆ ప్రయత్నంలో సరిహద్దు కాపలావాళ్ళతో పోరు తప్పకపోతే, ముందు ప్రాణాలర్పించవలసిన వాళ్ళు, మీ యిద్దరు!” అన్నాడు.

క్షణాలమీద గుర్రాలు మూడూ అరణ్యం లోపలికి తరమబడినై. కోయయువకుల్లో ఒకడు ముందూ, ఒకడు వెనకా నడవగా, కోయల్లా వేషాలు మార్చుకున్న కేశవుడూ, ముసలివాడూ, జయమల్లు, బ్రహ్మపుర రాజ్య సరిహద్దుల్ని దాటి పోయేందుకు బయలుదేరారు. —(ఇంకా వుంది)

నిలబెట్టిన కాపరం

రాజుగారిచ్చిన వెయ్యి వరహాల సంచి రొండిన కట్టుకుని పాపన్న తన గ్రామానికి బయలుదేరాడు. అతను ఒక కొండ పక్కగా పోతూ ఒక మలుపు తిరిగే సరికి, చెట్టుకు ఉరిపాసుకు చావటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్న ఒక యువకుడు అతనికి కనిపించాడు. చూడటానికి వాడు పెళ్ళికొడుకులాగా, కొత్త బట్టలు కట్టుకుని ఉన్నాడు కూడా. పాపన్న అతని చేతిలో ఉన్న ఉచ్చు లాగేసుకుని, చెట్టు కొమ్మకు కట్టి ఉన్న తాటని ఒక్క గుంజు గుంజు తేంచి, "నీ కేం కట్టేం వచ్చింది? ఎందుకు చావాలనుకుంటున్నావు? నా వల్ల ఏమైనా సహాయం కావాలంటే చెప్పు చేస్తాను," అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని ఆ యువకుడు, "నన్నెందుకు చాపనిచ్చావు కావు? నేను బతికి ఉంటే అన్ని కష్టాలే. కనీసం నూరు వరహాలైనా తేండ్ల నా మానం దక్కదు.

నా కిప్పుడు నూరు వరహాలు ఎవరిస్తారు? లోకంలో అటువంటి దాతలే ఉంటే నేను ఆత్మహత్య చేసుకునే పరిస్థితి రాకనే పోను!" అంటూ ఏడవ నారంభించాడు.

పాపన్న వాణ్ణి ఓదార్చి, "ఏడవకు, నీకు కావలసిన నూరు వరహాలూ నే నిస్తాను. వాటితో నీ కష్టాలు గట్టెక్కి పక్షంలో సుఖంగా బతుకు," అంటూ రొండి నున్న సంచి విప్పి, నూరు వరహాలు ఎంచి ఆ యువకుడి చేతిలో పోశాడు.

ఆ యువకుడు వాటిని అందుకుంటూనే ఎటో పారిపోయాడు. వాడి ప్రవర్తన చూసి పాపన్నకు ఆశ్చర్యం కలిగింది. తాను బుద్ధి పూర్వకంగా ఇచ్చిన సొమ్మేగదా, దొంగ తనం చేసిన వాడిలాగా ఎందు కలా పారి పోవాలి? ఎంత ఆలోచించినా ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం దొరకలేదు. పాపన్న చుట్టూ కలయ బూడగా ఒక చిన్న మూట కని

పించింది. ఆ మూట ఆ యువకుడిదే అయి ఉండాలి. ఎందుకంటే, ఆ యువకుడు ధరించిన కొత్త బట్టలలాటవే మరొక జత ఆ మూటలో పాపన్నకు కనపడింది. అతను తన కుళ్ళు గుడ్డలను విప్పేసి ఆ కొత్త బట్టలు కట్టుకుని తన దారిన బయలుదేరాడు.

పాపన్న కాపాడిన యువకుడు ఒక అభాగ్యుడు. వాడి పేరు శ్యామన్న. వాడికి తండ్రి లేడు. చిన్నతనం నుంచీ చెడు సహవాసాలు చేసి, తల్లి మాట వినక డబ్బంతా తగలేసి, చివరకు అప్పలపాల యాడు. బాకిదార్లు తొందర పెట్టసాగారు.

శ్యామన్నకు అయిదేళ్ళ క్రితం పెళ్ళి అయింది. భార్య ఈడెరినా కూడా వాడామెను కాపరానికి తెచ్చుకోలేదు.

ఆమెను తీసుకు పొమ్మని మామగారు తొందర పెట్టసాగాడు.

ఒక వంక బాకిదార్లు ఇల్లు స్వాధీనం చేసుకుని తల్లిని తననూ ఇంటి నుంచి గెంటే లాగున్నారు. మరొక వంక భార్యను తీసుకుపొమ్మని మామగారు ఒత్తిడి చేస్తున్నాడు. ఈ పరిస్థితిలో ఏమి చెయ్యాలో శ్యామన్న తెల్చుకోలేక పోయాడు. వాడి అప్పల మాట తల్లికి తెలియదు. అందుచేత ఆమె వాణ్ణి పోరి అత్తవారింటికి పంపింది.

అత్తవారు సంతోషించి వాడికి కొత్తబట్టలు పెట్టి మర్నాడలన్నీ చేసి రెండు రోజులుండమని బతిమాలారు. కాని వాడు వాళ్ళ మాట వినక తన భార్యతోసహా వచ్చిన రోజు సాయంకాలమే ఇంటికి బయలుదేరాడు. త్వరలోనే చీకటి పడింది. భార్య భర్తలు ఆ రాత్రి ఏ చెట్టు కిందనో పడుకున్నారు. భార్యకు కాస్త కునుకు పట్టగానే శ్యామన్న లేచి తప్పుడు దారిన బయలుదేరి పర్వతం సమీపానికి వచ్చాడు. తాను ప్రాణం తీసుకోవటం తప్ప మరే మార్గమూ లేదని పించింది. వాడా పని చేసే ప్రయత్నంలో

ఉండగా, దేవుడల్లె పాపన్న వచ్చాడు. అతడికి బాకీలు తీర్చటానికి సరిపడే సొమ్ము కూడా ఇచ్చాడు.

శ్యామన్న మొదటి అలోచన ఆ నూరు వరహాలూ పాపన్న మళ్ళీ తీసేసు కుంటాడనే. ఆ భయంతోనే వాడు తన మూట కూడా మరిచి పారిపోయాడు. కాని కొంత దూరం వెళ్ళాక వాడికి మరొక అలోచన వచ్చింది. ఈ నూరు వరహాలతో ఇల్లు మాత్రమే దక్కుతుంది. అయితే పాపన్న సంచీలో ఇంకా ఎన్నో వరహాలున్నాయి. అవికూడా సంపాదించ గలిగితే తాను నిశ్చింతగా కొంత కాలంపాటు ఒక వెలుగు వెలగవచ్చు.

శ్యామన్న పాపన్నను దొంగ దెబ్బ కొట్టి అతని వద్ద ఉన్న సంచీ కాబెయ్య నిశ్చయించుకుని, ఒక పెద్ద రాయి తీసుకుని పాపన్న వచ్చే దారిలో మాటు వేసి కూచున్నాడు. కొంతసేపు గడిచాక పాపన్న అటుగా వచ్చాడు. అతణ్ణి దాటి పోనిచ్చి వెనక పాటున శ్యామన్న పాపన్న తల మీద రాయితో బలంగా కొట్టాడు. పాపన్న స్పృహ తప్పి పడిపోయాడు. శ్యామన్న అతని రొండిన ఉన్న సంచీ తీసుకుని దూరంగా వెళ్ళి, ఒక రహస్య ప్రదేశంలో సంచీ విప్పి వరహాలు ఎంచుకున్నాడు.

అంత డబ్బు చేతికి రాగానే శ్యామన్న మనస్థితి పూర్తిగా మారిపోయింది. ప్రాణం మీద మమత తిరిగి వచ్చింది, భార్య మీద ఎక్కడలేని అభిమానమూ పుట్టుకొచ్చింది. తాను అదివరకు గడిపిన జీవితం మీద రోతకూడా పుట్టింది. ఇక నుంచి సన్మార్గంలో బతకాలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

తన భార్య ఏమై ఉంటుందా అనుకుని శ్యామన్న, పుట్టింటికే తిరిగి వెళుతుందని నిశ్చయించుకున్నాడు. తన దగ్గర ఇప్పుడు పుష్కలంగా డబ్బు ఉన్నది గనక, వట్టిం వెళ్ళి భార్యకు నగలూ, చీరెలూ కొనుక్కుని, అత్తవారింటకి వెళ్ళి, అక్కడ కొన్ని రోజులు

సరదాగా గడిపి తరవాత తన గ్రామం వెళ్ళి టానికి నిశ్చయించుకున్నాడు.

తెల్లవారినాక శ్యామన్న నగరం చేరు కున్నాడు. నగల వర్తకుడి దుకాణంలోకి వెళ్ళి నగలు బేరం చెయ్యసాగాడు. అయితే శ్యామన్న చేతిలో ఉన్న సంచీపై రాజ ముద్ర లుండటం గమనించి నగల వర్తకుడు రహస్యంగా తన మనిషి ద్వారా రాజుగారికి కబురు పంపి, నగలు చూపించే మిష మీద కబుర్లు చెబుతూ శ్యామన్నను చాలాసేపు దుకాణంలో కూర్చోబెట్టాడు.

చివరకు రాజభటులు వచ్చి, శ్యామన్నను పట్టుకుని రాజుగారి ఎడట పెట్టారు. సంచీని

రాజుగారు గుర్తించాడు. అందులో ఉన్న సొమ్ము ఎంచితే లెక్క ప్రకారం వెయ్యి వరహాలూ ఉన్నాయి. ఒక్క వరహా ఖర్చు చెయ్యటానికి కూడా శ్యామన్నకు అవకాశం దొరక్క పోయింది.

“నీ కి సంచి ఎలా వచ్చింది?” అని రాజుగారు అడిగితే శ్యామన్న, ఎవరో దాత ఇచ్చాడని చెప్పాడు. ఎందు కిచ్చాడంటే చెప్పలేకపోయాడు.

“మీదే గ్రామం?” అని అడిగితే శ్యామన్న తన గ్రామం పేరు చెప్పక మరొక గ్రామం పేరు చెప్పాడు. ఆ గ్రామంలో వారిని గురించి ఏమీ చెప్పలేక పోయాడు,

రాజుగారు అనుమానం మీద శ్యామన్నను
ఖైదు చేయించి, పాపన్న కేమంగా ఇల్లు
చేరినదీ లేనిదీ తెలుసుకురమ్మని భటులను
పాపన్న ఇంటికి పంపాడు.

ఈ లోపల అక్కడ శ్యామన్న భార్య
పద్మ, తన భర్త లేచి వెళ్ళిపోయిన కొద్ది
సేపటికే నిద్రలేచింది. తన భర్త తనను
ఒంటరిగా వదిలి ఎటో వెళ్ళిపోయాడని
నిశ్చయించుకున్నాక ఆమె శ్యామన్న
ఊహించినట్టు పుట్టింటికి పోలేదు. అత్త
వారింటికి వెళ్ళిపోవాలని ఆమె చాలా
కాలంగా తహతహ లాడుతున్న మనిషి
కావటం చేతనూ, పుట్టింటికి తిరిగివెళ్ళితే

అందరూ “నీ భర్త ఏమయ్యాడు?” అని
అడుగుతారన్న లజ్జతోనూ పద్మ ముందుకే
సాగింది. ఎవరినన్నా అడిగి దారి తెలుసు
కుంటూ అత్తవారి ఊరు వెళ్ళిపోవాలని
ఆమె ఉద్దేశం.

చాలా సేపు నడిచి ఆమె పాపన్న వడి
ఉన్న చోటికి వచ్చింది. అతను ధరించిన
బట్టలు తన భర్తకు తన వాళ్ళు పెట్టినవే
కావటం చేత ఆ వడి ఉన్నదీ తన భర్తే
అనుకున్నది. అదీగాక ఆమె ఇంతవరకు
భర్త ముఖం ఎలా ఉంటుందో సరిగా ఎర
గదు. తన భర్తను ఎవరో కొట్టారని అదుర్దా
పడుతూ ఆమె పాపన్నకు నైత్యోపచారాలు

చేసింది. పాపన్న త్వరలోనే తేరి కూచున్నాడు. తల వెనక భాగం తడివి చూసుకుంటే బొప్పి కట్టి ఉన్నది. అసలే దృఢమైన మనిషి కనక దాన్ని అతను లక్ష్మి పెట్టలేదు. అతను పద్మను చూసి, "ఎవరో ఈ మనిషి?" అనుకున్నాడు. అతనికి స్పృహ రాగానే పద్మ దూరంగా వెళ్ళి తల వంచుకుని నిలబడటం చేత ఆమె తనకు శైత్యోపచారాలు చేసిన సంగతి కూడా పాపన్న ఎరగదు. అతను తన సంచీ కోసం తడుపుకుని, "నన్ను కొట్టి దొంగ లెవరో నా సంచీ ఎత్తుకుపోయారు," అన్నాడు. పద్మ మార్లాడలేదు.

పాపన్న జరిగినదానికి చింతించే రకం కాదు. అతను లేచి బట్టలు దులుపుకుని తన దారిన తాను స్వగ్రామం కేసి బయలు దేరాడు. పద్మ అతనికి కొంచెం వెనకగా మౌనంగా నడవసాగింది.

ఈ సంగతి గమనించి పాపన్న వెనక్కు తిరిగి, "ఏమమ్మా, ఎవరు నీవు? నీకు తోడెవరూ లేరా? ఎక్కడికి పోతున్నావు? అవసరమైతే నేను నిన్ను నీవు పోవలసిన చోట పదిలి నా దారిన నేను పోతాను. పరోపకారం చెయ్యమని మా గురువుగారు నాకు బోధించారు," అన్నాడు.

అతని మాటలు విని పద్మ, దొంగలు కొట్టిన బెబ్బితో తన భర్తకు మతి చెడిందనుకుని, "మీరు తప్ప నా కెవరున్నారు? నే నెక్కడికి పోగలను? మీ రెక్కడికి పోతే నేను అక్కడికి పోవలసిన దాన్నే!" అన్నది.

ఈ మాటల అంతరార్థం పాపన్నకు తెలియలేదు. అయినా అతను నిస్సంకోచంగా, "అయితే, నేను మా ఇంటికే పోతున్నాను. నా వెంట వచ్చేయ్యి. మా అమ్మ నీ సంగతి అంతా చక్కగా విచారిస్తుంది," అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని పద్మ ఎంతో సంబరపడింది. ఇద్దరూ పాపన్న ఇంటికి చేరు

కున్నారు. పాపన్న కోసం అతని తల్లి ఎంతో ఆదుర్దాగా వేది వున్నది. ఆమె పాపన్నను చాటుకు పిలుచుకుపోయి ముందుగా పద్మ విషయం అడిగింది.

"ఈమె ఎవరో నాకు తెలియదమ్మా. దారిలో కలిసింది. ఒంటరిది లాగుంది. నా వెంట పడి వచ్చింది. దిక్కులేని మనిషి కాబోలని వెంట తెచ్చాను. నెను ఏదన్నా అడిగితే సరిగా చెప్పటానికి సిగ్గు పడి తల వంచుకుంటున్నది. నీచే ఆమె విషయం విచారించు, చేతనైన సహాయం చేద్దాం," అన్నాడు పాపన్న.

తరవాత అతను తల్లికి తన చదువు గురించి, రాజకుమారుణ్ణి రక్షించటం గురించి, రాజుగారు చేసిన సన్మానం గురించి, ఇంటికి వస్తుండగా అత్తహత్యా ప్రయత్నంలో ఉండిన యువకుణ్ణి గురించి, తరవాత తనను దారిలో దొంగలు కొట్టి వరహాల సంచి కాజేయటం గురించి సవిస్తరంగా చెప్పాడు.

ఇదంతా వక్కన ఉండి వెంటున్న పద్మకు రెండు విషయాలు స్పష్టంగా తెలిసి పోయాయి: ఈ పాపన్న తన భర్తకాడు; తన భర్త తనను ఒంటరిగా విడిచిపోయినాక అత్తహత్య చేసుకోపోయి, పాపన్న చేత

రక్షించబడి, అతని వద్ద నూరు వరహాలు కూడా వుచ్చుకున్నాడు. ఆ తరవాత తన భర్త విమయాదే ఆమె ఏమాత్రం ఊహించ లేక పోయింది.

ఇంతలోనే రాజభటులు పచ్చి చేరారు. ఒక యువకుడు వెయ్యి వరహాలూ, రాజ ముద్రలూ గల సంచితో పట్టుబడ్డాడని వారు పాపన్నతో చెప్పారు. పాపన్న తన సంచి పోయిన సంగతి వారితో చెప్పి, "అందులో తొమ్మిది వందల వరహాలే ఉండాలి. రాజుగారు నా కిచ్చిన వెయ్యిలో ఒక వంద వరహాలు ఒక ఆభరణానికి ఇచ్చాను," అన్నాడు. అతని సంచి నుంచి తీసి తాను

కట్టుకున్న కొత్త బట్టలుకూడా రాజ భటులకు చూపాడు.

దొరికిన దొంగ అలాటి బట్టలే కట్టుకుని ఉన్నాడని రాజభటులు చెప్పారు. తన సంచీ కాజేసినవాడు తన చేత రక్షించబడిన వాడేనని పాపన్నకు తెలిసిపోయింది. దొంగ తన భర్తేనని వద్యకుకూడా తెలిసిపోయింది. ఆమె ఏడుస్తూ పాపన్న కాళ్ళ పై పడి, "బాబూ, నా భర్తకు శిక్ష వడకుండా చూడండి. నా కాపరం నిల బెట్టండి," అని బతిమాలింది.

పాపన్న వద్యను దుఃఖించ వద్దని చెప్పి రాజభటుల వెంట రాజుగారి వద్దకు వెళ్లాడు. చెరలో ఉన్న శ్యామన్నను గుర్తు పట్టాడు. శ్యామన్న తాను చేసిన ద్రోహం ఒప్పుకుని, తన పేదరికం ఎలాటిదో వివరించి, బాధుడు మని పడిచాడు.

శ్యామన్న కొనం కాకపోయినా, ఏ పాపమూ ఎరగని వద్య సాఖ్యం కోరి పాపన్న

రాజకుమారుడితో, "శ్యామన్నను శిక్షించ కండి. కాపలిస్తే వాడి శిక్ష నేను అనుభవిస్తాను. ఆ పిల్ల చాలా మంచిది. కొత్తగా కాపరానికి వస్తున్నది. భర్తతో సుఖవదాలని ఎంతగానో కలలు కన్నది. నా వెయ్యి వరహాలూ వాళ్ళకే ఇవ్వ నిశ్చయించాను. ఒకరికి కష్టం కలిగించటం తెలిక, సుఖం కలిగించటం గొప్ప విషయం!" అన్నాడు.

పాపన్న చెప్పిన మాటల ఫలితంగా రాజకుమారుడు శ్యామన్నను శిక్షించకుండా వదిలి పెట్టటమేగాక అతను భార్యతో సుఖంగా కాపరం చెయ్యటానికి తగినంత ధనంకూడా ఇచ్చాడు.

పాపన్న శ్యామన్నను తన ఇంటికి తీసుకు పోయి అతనికి వద్యను వప్పగించి, "ఇది వరకు ఏం చేశావో చేశావు, ఇకనైనా బుద్ధిగా బతుకు. నీ భార్య రత్నం లాటిది," అని హితవు చెప్పి వంపేశాడు.

[వచ్చే సంచికలో మరో సంఘటన]

ఏది మంచి? ఏది చెడ్డ?

చీనాలో ఒక ముసలివాడుండే వాడు. వాడి కొక గుర్రం ఉండేది. ఒకనాడూ గుర్రం ఎటో వెళ్ళిపోయింది. చుట్టుపక్కలవాళ్ళు వచ్చి, గుర్రం పోయినందుకు ముసలి వాణ్ణి పరామర్శించారు.

అంతా విని ముసలివాడు, "ఏమో, ఇదీ ఒకందుకు మేలే కావచ్చు," అన్నాడు. వాడన్నట్టుగానే ఆ పోయిన గుర్రం తిరిగి వస్తూ మరొక కొత్త గుర్రాన్ని వెంట పెట్టుకుని మరీ వచ్చింది.

ఇరుగు పొరుగువాళ్ళు వచ్చి ముసలివాణ్ణి ఆశ్చర్యపరిచారు. కాని ముసలి వాడు, "ఏమో, ఇందువల్ల నష్టమే కలగవచ్చు," అన్నాడు.

ఇది జరిగిన కొద్ది రోజుల అనంతరం ముసలివాడి కొడుకు కొత్త గుర్రం ఎక్కి స్వారిచేస్తూ, పడి కాలు విరగగొట్టుకున్నాడు.

మళ్ళీ ఇరుగు పొరుగువాళ్ళు వచ్చి ముసలివాడికి సానుభూతి తెలిపారు. ముసలివాడు అంతా విని, "ఏమో, ఇదీ ఒకందుకు మేలే కావచ్చు," అన్నాడు.

సరిగా ఆ సమయంలోనే హూణులతో యుద్ధం వచ్చింది. చెయ్యా కాలూ సరిగా ఉన్నవారి నందరినీ సైన్యంలో చేర్చారు. అందరూ యుద్ధంలో చచ్చారు. కాలు విరిగిన ముసలివాడి కొడుకు మాత్రం తప్పించుకున్నాడు.

తాతయ్య తల్లివచ్చిన సమయం

తాతయ్య ఇంటికి వచ్చేసరికి పిల్లలందరూ బుల్లివాణ్ణి సవ్వలు వట్టిస్తున్నారు.

"ఎందుకరా, అందరూ కలిసి వాణ్ణి పిడిపిస్తున్నారు? రా, నాన్నా! ఏం జరిగిందో తాతకి చెప్పు," అన్నాడు తాతయ్య.

బుల్లివాడు తాతను ఆశ్రయించి, తనకు కలిగిన కష్టమేమిటో చెప్పకోకపోగా, "నేను రాను ఫో! నీకు చెప్పను ఫో!" అన్నాడు తాతయ్యతో.

అప్పుడు తాతయ్య మిగిలినవాళ్ళను, "అసలు సంగతేమిటరా?" అని అడిగాడు.

అందరూ కలిసి దాగుడుమూత లాడుతుంటే బుల్లివాడు తానుకూడా ఆదాలని పట్టువట్టాడట. "నీకు చాతకాదురా," అంటే వాడు వివరేడు. సరేనని పెద్ద పిల్లలు వాణ్ణి కూడా ఆటలోకి రానిచ్చారు. వాడు దాక్కు నేటందుకు చోటు వెతుకుతూ అటూ ఇటూ పరిగెత్తుతూ, "దొంగ" తో "అప్పుడే

రావద్దు!" అని చెబుతూ వచ్చాడు. చివరకు బుల్లివాడు ఒక గంప చాటుస దాక్కుని, "ఇక రావచ్చు!" అని గట్టిగా కేక పెట్టాడు. దాంతో దొంగకి బుల్లివాడు దాక్కున్న చోటు కాస్తా తెలిసిపోయింది. అందుకని అందరూ బుల్లివాణ్ణి చూసి సవ్వలు కుంటున్నారు.

"ఇంతేగదా?" అంటూ తాతయ్య కుప్పీలో కూచుని, బుల్లివాణ్ణి ఒళ్ళో కూచో బెట్టుకుని, "ఒరే, నీవంటిదే ఒక సముద్రపు జంతు వుందిరా. దానికి కాళ్ళూ, మీసాలూ, తలా ఉంటాయిట. బెస్తవాళ్ళు వచ్చినప్పుడు ఆది అచ్చు నీలాగే దాక్కుంటుందిట్రా! తన కాళ్ళను తలలోకి లాక్కుని, తలను పొట్టలో దూర్చుకుంటుందిట. అంతటితో ఊరుకుంటుందా? తాను ఎక్కడ ఉన్నదీ బెస్తవాళ్ళకు తెలియకుండా ఉండగలండు లకు ఒక నల్లని సీరాలాబి ద్రవం వదులు

తుందిట. ఇంకేమింది? సముద్రంలో ఆ నల్లటి మరక ఉన్న చోట చూసి బెస్త వాళ్ళు పల వేసి ఆ జంతువును కాస్తా పట్టేస్తారుట," అన్నాడు.

"వాటికి మెదడు ఉండదు, తాతయ్యా. మనెషి మెదడుతో పోలిస్తే జంతువుల మెదడు చిన్నది; అంత మంచిదికూడా కాదు; మా క్లాసు పుస్తకంలో ఉంది. లకుముకిపిట్ట ఏం చేస్తుందో తెలుసా, తాతయ్యా?" అన్నాడు పెద్ద పిల్లవాడు.

"నాకు తెలీదురా! ఏం చేస్తుందికా?" అన్నాడు తాతయ్య.

"ఎవరికి అందకుండా ఉండాలని ఎంతో ఎత్తయిన చెట్టు చూసుకుని చితారు కొమ్మన గూడు కడుతుందిట. తీరా పిల్లలు పొదిగాక, అంత ఎత్తు నుంచి పడిపోతే పిల్లలకు అపాయమని కొంచెం కింది కొమ్మ మీదకు గూడు మారుస్తుందిట. పిల్లలు పెద్ద పవుతున్న కొద్దీ దానికి బెదురు జాస్తి అయి, గూటిని నేలకు దగ్గిరిగా తెచ్చి, ఆ పిల్లలు దారే పోయేవాళ్ళకి సులువుగా అందేటట్టు చేస్తుందిట!" అన్నాడు పెద్దవాడు.

తాతయ్య బుల్లివాణ్ణి ఒళ్ళోనుంచి దింపి, రెండి నుంచి పొడుంకాయ తీస్తూ, "ఏచ్చి వాళ్ళలా, మనుషులు కూడా ఆట

వంటి అర్థంలేని పనులు చేస్తూనే ఉంటారు — జంతువులూ, పక్షులూ చెయ్యటం వింతా ఏమిటి?" అన్నాడు.

"మనుషులు కూడా అంత బుద్ధి తక్కువగా ఉంటారా, తాతయ్యా?" అని పిల్లలు అడిగారు.

"నింపాదిగా అడుగుతున్నారా? జంతువులూ, పక్షులూ బుద్ధిలేక బుద్ధి తక్కువగా ఉంటాయి. మనుషులు బుద్ధి ఉండి కూడా బుద్ధి తక్కువ పనులు చేస్తారు, బుద్ధి తక్కువ మాటలు మాట్లాడతారు గద! వెనకటి కొకడు రహదారి ప్రయాణికుల కొసం దారి వక్కనే బావి తవ్వించా

డట. ఆ చుట్టుపక్కల ఎక్కడా కొను దూరంలో నీరు లేకపోవటం చేత అందరూ వాణ్ణి మెచ్చుకుని, ఆ బావి తవ్వపరిచిన చోట తవ్వాడు అని ఆకాశాని కెత్తే కారు. అయిందా? కొంతకాలం గడిచాక చీకట్లో ప్రయాణం చేస్తూ ఎవడో బావి గమనించక అందులో పడి చచ్చాడు. ఇంకేముందీ? ఆ బావి తవ్వించిన వాణ్ణి అందరూ తిట్టిపోకారు. బావి తవ్వించటమే తప్పని కొండరూ, అక్కడ తవ్వించకుండా ఉంటే బాగుండేదని మరికొందరూ అన్నారు. లోకులు పలుగాకులు అన్న మాట అబద్ధమా?" అన్నాడు తాతయ్య.

"పదిమంది పది రకాలుగా మాట్లాడి సంత మాత్రాన మనం మనుమలిలో మూర్ఖులు హెచ్చుగా ఉంటా రనుకోవచ్చు, తాతయ్యా?" అన్నాడు పెద్ద కుర్రవాడు.

"కావాలని ఎవరూ మూఢులుగా ప్రవర్తించరరా! మామూలు తెలివితేటలు గలవాళ్ళే ఒక్కొక్కసారి, ఒక్కొక్క సందర్భంలో, ఒక్కొక్క కారణం చేత బుద్ధితక్కువగా ప్రవర్తిస్తారు. మీకు కొన్ని తార్కాణాలు చెబుతా.

"ఒక దేశంలో ఒక ప్రాంతంలో పులులు బాన్సిగా ఉన్నట్టు రాజుగారికి తెలిసింది. ఆ రాజుగారు ప్రచండుడు. జనం ఆయన

పేరు వింటే గజగజలాడే వాళ్ళన్నమాట. అవసరమైన చోటనల్లా ఆయన శాసనం వేయించేవాడు. జనం దాని ప్రకారం నడుచు కుంటూ ఉండేవాళ్ళు. ఆయన శాసనాలను రాళ్ళమీద చెక్కించి, ఆ రాళ్ళను పాతించే వాడు. వెంటనే ప్రజలు దాని ప్రకారం నడుచుకునేవాళ్ళు. ఇప్పుడు పులుల బాధ వచ్చిపడిందిగా, అందుకని పులులకు ఒక శాసనం చెక్కించాడు రాజుగారు. 'ఈ చుట్టు పక్కల అరణ్యాలలో ఉండే టటు వంటి పులులన్ని తక్షణం మరెక్కడికైనా వెళ్ళి పోవలిసింది,' అని రాతిపై చెక్కించి, ఆ రాతిని పులుల భయం జాస్తేగా ఉండే

ప్రాంతంలో పాతించాడు. ఇంకేముంది, రాజుగారు శాసనం చెయ్యనే చేశారుగదా అని ప్రజలు ఆ ప్రాంతాలకు పోయి పులుల వాత పడి చచ్చి ఊరుకున్నారు. మరి రాజు గారు వేయించిన శాసనం బుద్ధి తక్కువ శాసనం కదూ? ఎందుకా పని చేశాడూ? తాను చండ శాసనుణ్ణి అన్న అహంకారం కొద్దీ! అంతకంటే ఇంకేమీలేదు.

"ఇంకో దేశంలో ఒక మంత్రిగారుండే వాడట. ఆయనకు ప్రజల మేలు గురించి చాలా ఆసక్తి ఉండేది. ప్రజల ఉపయో గానికి అనుకూలపడే నూచనలను చేసిన వారికి ఆయన గొప్ప బహుమానా లిచ్చి,

గౌరవిస్తూ ఉండేవాడు. ఆ మంత్రిగారి మెప్పు పొందాలన్న అదుర్దాతో ఒక ఉద్యోగి ఆయన పద్దకు వచ్చి, 'అయ్యా, మన ఊరికి తూర్పుగా ఉన్న పెద్ద చెరువు ఎండ బెట్టేస్తే నిక్షేపంగా రెండు వేల ఎకరాలు సాగులోకి వస్తుందిగదా,' అన్నాడట. నిజమే గాని చెరువులో నీరంతా పించేద్దామని మంత్రిగారు అడిగాడట. ఉద్యోగి కాస్తేవు ఆలోచించి, ఆ చెరువు పక్కనే అలాటి చెరువు మరొకటి తవ్వి నీటిని అందులోకి పంపకం చేద్దామన్నాడట!... చూశారా, వాడి వెర్రి 'అలోచనకు మీరు కూడా నవ్వు తున్నారు! కాని వాడు నిజంగా వెర్రివాడు

కాడు; మంత్రిగారి మెప్పు సంపాదించాలన్న అదుర్దామే వాణ్ణి వెర్రి వెధవని చేసింది. అంతకన్న మరేమీలేదు."

తాతయ్య ఆపటం చూసి పిల్లలు, "ఇంకా ఇటువంటి కథలు చెప్ప, తాతయ్యా!" అన్నారు.

"ఇటువంటి కథలకేమర్రా? నా తల వెంట్రుకలన్ని ఉన్నాయి. ఒక రాజుగారి కొలువులో ఒక ఉద్యోగి ఉండేవాడట. ఆ మానపుడికి, పాపం, అల్లం ఎక్కణ్ణించి వస్తుందో తెలీదు. ఒకనాడు మాటల సందర్భంలో ఆయన ఇంకొక ఉద్యోగిని అల్లపు చెట్టు ఎక్కడ జాన్తిగా ఉంటాయని అడిగాడట. రెండోవాడు అల్లం చెట్టున కాయదనీ, భూమిలోనే తయారవుతుందని చెప్పాడు. మొదటివాడు ఆ మాట సమ్మకపోగా అల్లం చెట్టునే కాస్తుందని నూరు రూపాయలు పందెం వేశాడు. పదిమంది పెద్దమనుషులను అడిగేటట్టూ, ఎక్కువమంది ఎవరి పక్షం చెబితే వారి పందెం నెగ్గేటట్టూ అనుకున్నారు. అలాగే పదిమందిని అడిగారు. పదిమంది కూడా అల్లం నేలలోనే అవుతుందన్నారుగాని, ఒక్కడైనా చెట్టున కాస్తుందన్న పాపానపోలేదు. ఇకనేం? మొదటి ఉద్యోగి ఓడిపోయి, రెండోవాడికి నూరు

రూపాయలూ ఇచ్చేస్తూ, 'వందెం ఓడిపోతే నేంగాక, అల్లం చెట్టునకానీ మాటే నిజం. మీలో ఒక్కరికి నిజం తెలీదు,' అన్నాట్ట. తాబట్టిన కుందేటికి మూడే కాళ్ళంటారే ఆరకం మనిషి!

"ఇటువంటి వాళ్ళకు ఆసుభవం లేక తెలివితక్కువ మాటలు మాట్లాడతారు, తెలివితక్కువ వసులు చేస్తారు. వెనకటికి ఒక రాజుగారికి ఇద్దరు కొడుకులుండేవారట. ఒక రోజు వాళ్ళు వాడులాడుకున్నారు. బియ్యం ఎక్కడినుంచి వస్తుందీ అని ప్రశ్న. గోతాలలో నుంచి వస్తుందని ఒకడూ, పాతరలో నుంచి వస్తుందని రెండోవాడూ

వాదించుకున్నారుట. ఆ ఇద్దరిలో ఏ ఒకడూ వరిపాలం చూసిన పాపాన పోయినవాడు కాకపోయె. వాళ్ళకేం తెలుస్తుందీ?

"ఇలాగే ఇంకో కథ. ఒక చిత్రకారుడు ఒక బొమ్మ వేశాట్ట. అందులో రెండు ఎద్దులు పోట్లాడు కుంటున్నాయి. అవి కాళ్ళు తన్నిపెట్టి తలలు మోటించి, తోకలు పైకెత్తి పోట్లాడుకోవటం అమిత సహజంగా ఉందని అందరూ మెచ్చుకున్నారు. చిత్ర కారుడు గర్వంతో ఉక్కిరి బిక్కిరై పోయాడు. ఒక నాడు ఆ చిత్రకారుడి పశు పుల కావరి పనిమీద వచ్చి, గొడమీద ఎద్దుల చిత్రాన్ని చూసి వేళాకోళంగా నవ్వాడు.

చిత్రకారుడు వాడితో, "ఏంరా, నీక్కూడా బొమ్మలు అర్థమవుతాయల్లే ఉండే. ఆ బొమ్మలో ఉండే ఎద్దులు నిజమైన ఎద్దులల్లేనే ఉన్నాయా?" అని అడిగాట్ట. దానికి పకువుల కాపరి, "ఉండటానికి ఎద్దులల్లేనే ఉన్నాయనుకోండి. కాని వాటి ధోరణి నిజమైన ఎద్దులదిగా లేదు. నిజమైన ఎద్దులు పొట్టాడుకునేటప్పుడు తోకలెత్తవు, ముడుచుకుంటాయి," అన్నాడు. తనకా సంగతి తెలీనందుకు సిగ్గుపడి చిత్రకారుడు బొమ్మలో ఎద్దుల తోకలను తగిన విధంగా మార్చేశాడు!

"మరి కొందరు అలవిగాని పనులకు పోయి మూఢుల్లాగా ప్రవర్తిస్తారు. దాని కొక చిన్న కథ చెబుతా. ఒక ఊళ్లో ఒక గుడ్డి వాడుండే వాడు. వాణ్ణి చూసి వాడి బంధువుకొడికి వల్లమాలిన జాలి వుట్టుకొచ్చింది. 'అయ్యో, పాపం, వీడు సూర్యభగవానుణ్ణి చూడనైనా చూడలేడుగదా. కనీసం వీడికి

సూర్యుడు ఎలా ఉండేదీ చెబుదాం,' అనుకుని ఆ బంధువు, 'ఒరే, సూర్యుడు ఈ జేగంటలాగా ఉంటాడనుకోరా!' అని జేగంట మీద ఒక డెబ్బ కొట్టాడు గుర్తుగా. తరవాత ఆ గుడ్డివాడికి ఎక్కడో జేగంట మోత వినిపించింది. 'అదేనా సూర్యుడు?' అని అడిగాడు. బంధువు మరింత బాధపడి, 'కాదు, కాదు. సూర్యుడు దీనిలాగా వెలుగు తాడు,' అని చెప్పి ఒక మైనం వత్తి గుడ్డి వాడి చేతి కిచ్చి తడవ నిచ్చాడు. మరి కొన్నాళ్ళయ్యాక గుడ్డివాడి చేతికి ఒక పిల్లన గ్రోవి చిక్కింది. దాన్ని తడుముతూ వాడు, 'అదేనా సూర్యుడు?' అన్నాడు. తప్పు గుడ్డివాడిదా? కాదు, గుడ్డివాడికి సూర్యుణ్ణి వర్ణించి చెప్పాలనుకున్న బంధువుది."

"ఇంకా కథలు చెప్ప తాతయ్యా," అని పిల్లలు మారాం చేస్తూండగా అమ్మ పంటింటో నుంచి, "తాతయ్యను స్నానానికి వెళ్ళ నివ్వండరా!" అని కేక పెట్టింది.

దాంబికుడు

మీక పేదవాడు అడవికిపోయి కట్టెలు కొట్టి, వాటిని మోపుకట్టి, విప్లవ వేసుకుని బస్తీలో అమ్ముకోవటానికి వచ్చాడు.

బస్తీ వీధిలో జనం జాస్తాగా ఉన్నారు. పేదవాడి విప్లవ ఉన్న కట్టెలు బారు జాస్తాగా ఉన్నాయి. అందుచేత వాడు గొంతెత్తి, "తొలగండి, బాబూ! తొలగండి!" అని కేకలు పెడుతూ వీధి వెంట నడిచాడు.

వాడి కేక విని జనం తప్పుకుంటూ పచ్చారు. కాని ఒక దాంబికుడు మక్కకు తొలగలేదు. అతని బట్టలు కట్టెలకు వట్టుకుని చీరగాయి. దాంబికుడికి మండిపోయింది. అతను ఆ పేదవాణ్ణి న్యాయాధికారి వద్దకు లాక్కుపోయి, వాడు తన బట్టలు చించాడని ఫిర్యాదు చేశాడు.

న్యాయాధికారి పేదవాణ్ణి ఎన్నో ప్రశ్నలు చేశాడు. కాని పేదవాడు తల వంచుకుని బెల్లం కొట్టిన రాయిలాగా ఉండిపోయాడు. చివరకు న్యాయాధికారి విసిగి, "ఈ మూగ వెధవను నా దగ్గరికి తెచ్చారేమిటి?" అని దాంబికుణ్ణి అడిగాడు. "అయ్యా, వీడిప్పుడు దొంగవేషం వేస్తున్నాడు. వీధిలో పడిచేటప్పుడు, 'తొలగండి, బాబూ, తొలగండి,' అని వీడు గాపు కేకలు పెట్టటం నేను చెప్పే చారా విన్నాను," అన్నాడు దాంబికుడు.

"అలాగా? వాడి కేకలు విని కూడా తొలగకపోవటం మీదే తప్పు. మీ ఫిర్యాదు కొట్టేస్తున్నాను," అన్నాడు న్యాయాధికారి.

కృతాకృతుడు

పట్టువడలని విక్రమార్కుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగి వెళ్ళి, శవాన్ని దించి భుజివ వేసు కుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్మశానాని కేసి నడవ సాగాడు. అప్పుడు శవంలోని బేతాళుడు, "రాజా, ఒకందుకు నిన్ను చూస్తే నాకు సంతోషంగా వుంది; నీవు కృతాకృతుడి లాగా కాకుండా ఆరంభించిన వని ఆసాంతం నెరవేరేదాకా ప్రయత్నం మానటం లేదు. నీకు శ్రమ తెలియకుండా వుండగలందులకు ఆ కృతాకృతుడి కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పి సాగాడు:

ఒకప్పుడు కృతాకృతుడనే బ్రాహ్మ డొక డుండే వాడు. వాడు వేదాధ్యయనం మాని, కులభ్రష్టుడై, అస్తమానమూ ఊదయల తోనూ, విటులతోనూ, తాగుబోతులతోనూ తిరిగేవాడు. రాత్రివేళ ప్రేతభూములలో తిరుగుతూ, అక్కడి పుడ్రెపానీకుల పరి చయం సంపాదించి, వారి పహాయంతో

బేతాళ కథలు

పొట్ట పొసుకుని అతి నీచమైన జీవితం జీవిస్తూ వచ్చాడు.

ఒకనాడు రాత్రి చాడు శృంగానానికి వెళ్ళే సరికి అక్కడ శవాలు దహనమవుతున్నాయి. పిశాచాలు వికట స్వత్యం చేస్తున్నాయి. అప్పుడొక బేతాళుడు కృతాకృతుణ్ణి సమీపించి, "నాకు సరమాంసం తెచ్చి పెడతావా? నిన్ను పీక్కు తినమన్నావా?" అని అడిగాడు.

"సరమాంసమైతే తేగలను గాని అందుకు నాకే మిస్తావు?" అని కృతాకృతుడు బేతాళుణ్ణి అడిగాడు.

"అరోగ్యవంతుడైన బ్రాహ్మడి మాంసం తెచ్చి పెట్టావంటే నీకు మృతసంజీవి మంత్రం చెబుతాను," అన్నాడు బేతాళుడు.

"ఆ మంత్రం ఒక్కటి చాలదు. జూదంలో ఎల్లప్పుడూ గెలిపించే పాచికలు కూడా ఇచ్చావంటే నీవు కోరినట్టు బ్రాహ్మడి మాంసం తెస్తాను," అని కృతాకృతుడు బేరమాడాడు.

సరే, అలాగే కానిమ్మన్నాడు బేతాళుడు.

కృతాకృతుడు అరోగ్యవంతుడైన బ్రాహ్మణ్ణి చంపి ఆ మాంసం తెచ్చి బేతాళుడికిచ్చే ప్రయత్నం మీద బయలుదేరాడు. కాని ఇది వాడికి సాధ్యమయేపనిగా కని

పించలేదు. అందుచేత వాడు రహస్యంగా తన తమ్ముణ్ణి చంపి వాడి మాంసాన్ని ఆర్థ రాత్రివేళకు ప్రేత భూమికి తెచ్చాడు. బేతాళుడా మాంసం తీసుకుని, అన్న ప్రకారం అజేయమైన పాచికలిస్తూ, మృతసంజీవి మంత్రంకూడా బోధించాడు.

తరవాత ఒకనాడు కృతాకృతుడు మృత సంజీవి మంత్రప్రభావం పరీక్షించగోరి, ఒక చచ్చిన చండాలుడి శవాన్ని అవసరాత్రివేళ ప్రేత భూమికి తీసుకుపోయి, మృతసంజీవి మంత్రం పఠించ నారంభించాడు.

మంత్రం నగం పూర్తి అయ్యేసరికల్లా శవం ఎడమ చెయ్యి, ఎడమ కాటా

అడించి, ఎడమ కన్ను విశాలంగా తెరిచి అటూ ఇటూ చూడసాగింది. శవం యొక్క కుడి పార్శ్వం మటుకు చచ్చేవున్నది.

ఈ భయానకమైన దృశ్యాన్ని చూడగానే కృతాకృతుడికి హడలు పుట్టింది. వాడు మిగిలిన మంత్రాన్ని మరిచిపోయి, ఒక్క గెంతుతో లేచి, కాలి నత్తువకొద్దీ పరిగెత్త సాగాడు. బేతాళుడు అపహించటంచేత శవం కూడా లేచి, ఒంటి కాలి మీద గెంతుతూ, “ఊనాధికాకృతంకృతం” అని అస్పష్టంగా అరుస్తూ అతణ్ణి వెంబడించింది.

కృతాకృతుడు వాయువేగంతో ఇల్లు చేరుకుని, తలుపులు గట్టిగా బిగించి, వణు

కుతూ దుప్పటి కప్పుకుని పడుకుని, త్వర లోనే నిద్రపోయాడు. కాని ఒక రాత్రివేళ వాడికి నిద్రా భంగమై లేచి చూసేసరికి, తలుపు తెరుచుకుని చండాలుడి శవం ఎడమ కాలితో గెంతుతూ, ఎడమ కన్ను భయంకరంగా అటూ ఇటూ తిప్పతూ, “ఊనాధికాకృతంకృతం” అంటూ వాడి కేసి రావటం కనిపించింది.

కృతాకృతుడు చివాలున వక్కమీదినుంచి దూకి మరొక ద్వారం తెరుచుకుని బయటికి పారిపోయి, ఒక గుర్రం ఎక్కి, అతివేగంగా దూరదేశానికి వెళ్ళి పోయాడు. అక్కడ ఒక పెద్ద నగరంలో స్థిర నివాసం ఏర్పాటు

చేసుకుని, చండాలుడి శవం పీడ వదిలించి గదా అనుకున్నాడు. వాడు అక్షయమైన తన పాచికలతో జూదంలో అందరినీ ఓడించి అంతులేని డబ్బు సంపాదించి, సమస్త భోగాలూ అనుభవిస్తూ, ఇతర జూదగాళ్ళకు విందులు చేస్తూ సుఖంగా కాలక్షేపం చెయ్యసాగాడు.

ఒకనాటి రాత్రి ఒక జూదపుటింట్లో వాడు పాచికలాడుతూండగా, నగం బతికిన చండాలు శవం ఒంటి కాలిపై గెంతుతూ, ఒంటి కన్ను భయంకరంగా ఆటూ ఇటూ తిప్పతూ, “ఊనాధికాకృతంకృతం” అంటూ అక్కడికి వచ్చింది.

కృతాకృతుడు దాన్ని చూసి కెవ్వున కేక పెట్టి, జూదం ఆడే బల్ల మీదుగా దూకి, మరొక వాకిలిగుండా బయటికి వెళ్ళి, ఏక పరుగున నగరం దాటి, అరణ్యానికి అడ్డం పడి ఎంతో దూరాన వున్న మరొక నగరం చేరుకున్నాడు. అక్కడ జూదపుటింట్లో వున్న వాళ్ళందరూ అ భీకరదృశ్యం చూసి, గుండెలివిసి చచ్చారు.

ఈ కొత్త నగరంలో కృతాకృతుడు కొంత కాలంపాటు మారువేషం వేసుకుని, కలుగు లోని ఎలుకలాగా ధాగివుండి, తరవాత దైర్యం వచ్చి, తిరిగి జూదమాడి డబ్బు సంపాదించటం ఆరంభించాడు.

ఒకనాడు కృతాకృతుడు మేడ మీద తన ప్రేయసితో సహా కూచుని వుండగా చండాలుడి శవం వారున్న చోటికి ఒంటి కాలిపై గెంతుతూ, ఒంటి కన్నుతో నిప్పులు కక్కుతూ, "ఊనాధికాకృతంకృతం" అని భయంకరంగా అరుస్తూ వచ్చింది.

ఆ దృశ్యాన్ని చూడగానే కృతాకృతుడి ప్రేయసిరాలు భయంతో పెట్టగా ఒక్క కేక పెట్టి ప్రాణాలు వదిలింది.

శవం నుంచి తప్పించుకోవటానికి కృతాకృతుడు మేడ మీది నుంచి వీధిలోకి దూకి తాను కూడా ప్రాణాలు వదిలాడు.

బేతాళుడి కథ చెప్పి, "రాజా, నా కొక సందేహం. ఊనాధికాకృతంకృతం అనటంలో శవం యొక్క అభిప్రాయ మేమిటి? నీకు తెలిసికూడా చెప్పక పోయావో నీ తల పగిలి పోతుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "'ఊనాధికాకృతంకృతం' అంటే, తక్కువ చేసినదీ,

ఎక్కువ చేసినదీ, అసలే చెయ్యనిదీ అని అర్థం. ఈమాటల్లో వుండే అర్థం స్పష్టంగా తెలుస్తూనే వున్నది. ప్రారంభించిన పని పూర్తి చెయ్యటానికి సాహసం లేనివారు ఎక్కువైనా చేస్తారు, తక్కువైనా చేస్తారు. అందుచేత వారు ఉభయభ్రష్టు లవుతారు. సన్మార్గులు నీచయత్నాలు ఆరంభించనే ఆరంభించరు. పాపకృత్యాలు చేసే సాహసం గల దుర్మార్గులు తమ ప్రయత్నాలను చివరంగా సాగించి వాటి సత్ఫలితాలను ఈ లోకంలో నైనా అనుభవిస్తారు. పెరికి వాళ్ళు ఈ రెండు తరగతుల కిందారారు. వారు పాపపు కార్యాలను ఆరంభిస్తారు గాని వాటిని ముగించే సాహసం వుండదు; వారు ఉభయభ్రష్టులై పోతారు. ఇదే శవం అప్పమాటలకు అర్థం," అన్నాడు.

రాజు కీ విధంగా మానభంగం కలగగానే బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై మళ్ళీ చెట్టెక్కాడు. (కల్పితం)

అన్న - చెల్లెలు

2

తనకు సవితి కాబోతున్న కూతల్ కులూబేను మాయోపాయం చేత మందు పెట్టి శృకానంలో నొకర్ల చేత పాతిపెట్టించి నాక జుబేదారానికి ఒక పెద్ద సమస్య పట్టు కున్నది—ఖలీఫా త్వరలోనే యుద్ధం నుంచి తిరిగి వస్తాడు, కూతల్ కులూబే గురించి అడుగుతాడు; ఆప్యదాయనకు తానేమని జవాబు చెప్పాలి?

ఈ విషయం ఆమె తన ముసలి దానిని రహస్యంగా సలహా అడిగింది. ఈ ముసలిది అన్ని రకాల జిత్తులూ తెలిసిన ముసలి నక్క. అది రాఫీతో, “ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి, ఒక ఉపాయం కాదు, వెయ్యి ఉపాయాలు చెప్పగలను. కాని అన్నిటికన్న ఉత్తమమైన దేమిటంటే, పడ్రంగి చేత ఒక కొయ్య బొమ్మ చేయించి, దాన్ని ఖరీదైన శవాల పెట్టెలో పెట్టి, నీవు

నీ పరివారమూ కలిసి దివాణంలోనే ఉస్తాద క్తంగా పాతేయించటం. ఖలీఫాగారు తిరిగి వచ్చాక, కూతల్ కులూబే చనిపోయిందని, ఆమెకు రాజవైభవం ఏమీ తక్కువలేకుండా ఉత్తరక్రియలు చేసి సమాధి కట్టించానని చెప్పవచ్చు. ఆయన నాలుగు చుక్కలు కన్నీరు కార్చి, సమాధి దగ్గర కొరాను చది విస్తాడు, ఒకవేళ నీ మాట నమ్మక సమాధి తెరిపించినా కూడా, లోపల శవ పేటిక పుంటుంది. అందులో ఖరీదైన దుస్తులూ, నగలూ తొడిగిన కొయ్య బొమ్మ పుంటుంది. శవాన్ని తాకి మాడటం దోషం గనక ఖలీఫా గారు అంత దూరం వెళ్ళరు. నీ చిక్కు తీరి పోతుంది,” అని సలహాగా చెప్పింది.

రాఫీ తృప్తిపడి ముసలిదానికి బట్టలూ, బంగారమూ ఇచ్చి దాని సలహా ప్రకారమే పడ్రంగి చేత ఒక కొయ్య బొమ్మ తయారు

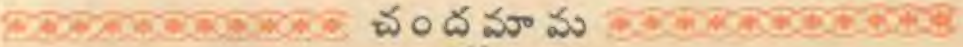

చేయించి, దానికి నగలుపెట్టి, మంచెమించి బట్టలు కట్టి, ముఖం కప్పి, శవం పెట్టెలో ఆ బొమ్మను పెట్టి, దివెటిలూ, కొవ్వెత్తులూ మొదలైన వాటితో ఆ బొమ్మను సమాధి చేయించి, సమాధి మీద మంచి గోరికూడా కట్టించింది. ఈ ఉత్తరక్రియలలో అంతః పురంలోని దాసీ జనమంతా పాల్గొన్నారు. కంబళ్ళు పరిచి ప్రార్థనలు చేశారు. దివాణ మంతకూ నల్ల బట్టలు కట్టారు. నౌకర్లు మైల బట్టలు ధరించారు. కూతల్ కులూబ్ చని పోయిందన్న వార్త దివాణ మంతకూ పొక్కిరించి. ముస్సూర్ పంటి ఖలీఫా అంత రంగికులు సయితం ఈ వార్త సమ్మారు.

త్వరలోనే ఖలీఫా యుద్ధం నుంచి తిరిగి వచ్చాడు. అయిన ప్రాణాలన్నీ కూతల్ కులూబ్ పైనే వున్నాయి. అమె మరణ వార్త వింటూనే ఆయన మొదలు సరికిన చెట్టు లాగా పడిపోయాడు. స్పృహ తెలిసినాక ఆయన తన ప్రియురాలి సమాధి చూస్తా నన్నాడు. "ఆమెపై గల మమత కొద్దీ అమెను నా ఇంటి అవరణలోనే సమాధి చేయించాను," అన్నది జుబేదా రాణి. ఖలీఫా ప్రయాణపు దుస్తులన్నా మార్చుకోకుండా సమాధి వద్దకు వెళ్ళాడు. అక్కడ పరిచిన తివాసీలూ, వెలుగుతున్న కొవ్వెత్తులూ చూసి తృప్తిపడి, రాణి చేసిన ఏచ్ఛాట్లకు తన కృతజ్ఞత తెలిపాడు.

కాని త్వరలోనే ఆయనను అనుమానాలు వేధించసాగాయి. ఆయన సమాధి తెరిపించి, శవం వుండే పెట్టెను చూసిన దాకా ఆ అనుమానాలు తీరలేదు. తరవాత నెల రోజులపాటు ప్రతి రోజూ ఆ గోరీ వద్ద కొరాను పఠనం జరిపించి, తానుకూడా అక్కడే వుండి తన ప్రియురాలి కోసం కన్నీరు కారుస్తూ వచ్చాడు. ఆఖరు రోజు ప్రార్థనలు ఉదయం నుంచి మరుసటి ఉదయం దాకా ఆగకుండా జరిగాయి. అతరవాత విపరీదారిన వారు వెళ్ళిపోయారు.

నెలరోజులుగా ఏడుస్తూ వుండటం చేత, అఖయ రోజంతా నిద్రలేక సొమ్ముసిల్లి పొవటంచేత ఖలిఫా తన భవనానికి తిరిగి వస్తూనే గాథనిద్రలో ముణిగి పోయాడు.

ఒక గంట అయినాక అయనకు నిద్రా భంగం కలిగే సమయానికి ఖలిఫా కాళ్ళ దగ్గిరా, తల దగ్గిరా కూచుని వున్న దాసిలు చిన్న గొంతుతో మాట్లాడు కోవటం వినిపించింది. అయన కళ్ళు తెరవకుండానే వారి సంభాషణ అలకించాడు.

"పాపం, ఖలిఫాగారి కెంత దుర్లభ పట్టింది? అయన ఈతుత్త సమాధి దగ్గిర అశ్రు తర్పణాలు విడవటమేమిటి? అందులో ఏమున్నది—కొయ్య బొమ్మ తప్ప?"

"అసలు శవాన్ని జుబేదారాణి శ్మశానంలో పాతేయించిందటగా? కూతల్ కులూబ్ కు భంగు పెట్టి స్పృహలేకుండా చేసి, ప్రాణాలతోనే పాతేయించిందన్నారు."

"పాపం, కూతల్ కులూబ్ అంత ఘోర మరణం పాలయిందా?"

"దేవుడి దయవల్ల ఆ గండం తప్పిందిలే. ఆమె ఎలాగో తప్పించుకుని ఇన్ని నెలలుగా ఘానిం అనే డమాస్కస్ వర్తకుడి ఇంట రహస్యంగా వుంటున్నదట. ఈ సంగతి ఎలాగో జుబేదారాణికి కూడా

తెలిసిపోయింది! అక్కడ వాళ్ళిద్దరూ హాయిగానే వుండి వున్నారు. ఇక్కడ కలిఫాగారు మాత్రం దుఃఖంతో అలమటించి పోతున్నారు."

ఈ మాటలన్నీ విన్న ఖలిఫా శివం ఎత్తిన వాడల్లే పెద్ద పెడబొబ్బ పెట్టి, పక్క మీది నుంచి చివాలున లేచి, "జాఫర్! జాఫర్ ఎక్కడ?" అని కేకలు పెట్టాడు. మంత్రి అయిన జాఫర్ రాగానే అయన అతనితో, "నీవు వెంటనే భటులతో వెళ్ళి, ఘానిం అనే డమాస్కస్ వర్తకుడి ఇల్లు చుట్టు ముట్టి, అక్కడ వున్న నా కూతల్ కులూబ్ ను విడిపించి తీసుకురా. ఆ ఘానిం

అనే ద్రోహని బంధించి పట్టుకురా, పాణ్ణి విత్రహంస చెయ్యాలి,” అన్నాడు.

బాఫర్ భటులనూ, నగర రక్షకుణ్ణి పిలిపించి, ఘానిం అనే వాడి ఇల్లు ఎక్కడ వున్నదీ ఆరాతీసి, బలీఫా ఆజ్ఞను పాలించటానికి బయలుదేరాడు. అతను భటులతో వచ్చి చేరే సమయానికి ఘానిం, కూతల్ కులూబ్ లు బొజనం చేస్తున్నారు. ఆమె కిబికి గుండా రాజభటుల అట్టహాసం గమనించి, కొంప మునిగిందని తెలుసుకుని, “ఘానిం, ప్రమాదం! బలీఫా నిన్ను బతక నివ్వడు! ప్రాణాలతో పారిపో!” అని ఆక్రందనం చేసింది.

రాజభటులు అప్పటికే చుట్టు ముట్టిన ఇంటి నుంచి ప్రాణాలతో బయట పడటం ఎలాగో ఘానింకు తెలియలేదు. ఆ ఉపాయంకూడా ఆమె చేసింది. ఆమె అతని దుస్తులు చించి, చింకి పాతలు పైన తొడిగి, ఒక కుండలో ఎంగిలి వదార్థాలన్నీ వుంచి, ఆ కుండను అతని నెత్తిన పెట్టి, “ఇలా బయటికి వెళ్ళు. బానిసవాడి వసుకుని రాజభటులు నీ జొలికి రారు. నా విషయం దిగులు వద్దు! బలీఫా వా కెన్నటికీ హని చేయడు!” అన్నది.

ఆమె చెప్పినట్టే భటులు ఘానింను నిరాశ్రయంగా బయటికి పోనిచ్చారు. అతను వెళ్ళిన కొద్దిసేపటికే బాఫర్ గుర్రమెక్కి ఆ ఇంటికి చేరుకున్నాడు. ఆయన లోపలికి అడుగుపెట్టేసరికి కూతల్ కులూబ్ చక్కగా ముస్తాబై ఒంటరిగా వున్నది. బాఫర్ ను చూడగానే ఆమె పందనం చేసింది.

“అమ్మా, ఘానిం అనే పాణ్ణి పట్టుకు రమ్మని నాకు ఉత్తరువయింది. అతను ఎక్కడ వున్నదీ నీకు తెలుసునా?” అని బాఫర్ ఆమె సడిగాడు.

“తెలుసును. కొంతకాలం కిందట అతను తన తల్లిని, తోడబుట్టువునూ చూడటానికి డమాస్కస్ నకు బయలుదేరి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ పైన నా కేమీ తెలీదు. ఈ పెట్టె మాత్రం నాది. అందుచేత దీన్ని దివాణానికి జాగ్రత్తగా చేర్చించండి,” అన్నవామె.

జాఫర్ తన వెంట వున్నవారిలో కొందరిని పెట్టె ఎత్తుకోమని చెప్పి, ఆమెను తన వెంట ఖలీఫా వద్దకు వేంచేయవలసిందిగా ప్రార్థించాడు. తరవాత అయన మిగిలిన భటులతో, “ఈ ఇల్లు కొల్లగొట్టి, ఇంటికి నిప్పు అంటించి వచ్చేయండి. ఇది ఖలీఫాగారి ఆజ్ఞ,” అన్నాడు.

అయన ఆమెను వెంట బెట్టుకుని ఖలీఫా వద్దకు వెళ్ళి, ఘానిం డయాస్కన్ కు వెళ్ళి పోయాడని చెప్పాడు. తన ప్రియురాలు అది

వరకే ఘానింకు ఉంపుడుకత్తై అయిపోయి వుంటుందన్న ఆగ్రహ వేశంతో ఖలీఫా ఆమెను చీకటి కొట్టులో వెయ్యమని తన అంగరక్షకులైన ముసూర్ ను ఆజ్ఞాపించాడు.

ఇంక ఘానింను పట్టుకుని శిక్షించవలసి వున్నది. అతనిని వెతకటానికి ఆశ్విక భటులను పంపుతూ ఖలీఫా, తన సామంతుడైన డమాస్కస్ నులూనుకు ఒక ఉత్తరం రాశాడు. ఘానిం అనే డమాస్కస్ యువకుడు, అయ్యాబ్ అనే వాడి కుమారుడు, వర్తకంమీద బగ్గాదుకు వచ్చి, తన ప్రియురాలైన ఒక స్త్రీతో సంబంధం పెట్టుకుని, తన ఆగ్రహానికి వెరిచి డమాస్కస్ పారి

పోయి, అక్కడ తన తల్లి చెల్లెళ్ళ చాటున తలదాచుకున్నాడని, అతన్ని పట్టి తన వద్దకు పంపినట్లయితే తాను తగిన రీతిగా శిక్షిస్తానని, అతనికి అశ్రయం లభించిన ఇంటిని నేలమట్టం చేసి ఆ ఇంట్లో వుండే వారికి సగర బహిష్కార శిక్ష విధించమని ఖలిఫా ఆ ఉత్తరంలో రాశాడు.

వారం రోజుల కల్లా ఈ ఉత్తరం డమా స్కన్ సుల్తానుకు చేరింది. ఆయన దాన్ని చదువుతూనే, "ఘానిం ఇంటిని ఎవరు పడితే వారు కొల్లగొట్టుకోవచ్చు," అని చాటింపు వేయటానికి ఉత్తరువిచ్చాడు. తరవాత ఆయన కొందరు భటులతో ఘానిం ఇంటికి వెళ్ళి తలుపు తట్టాడు. ఘానిం చెల్లెలు ఫిత్నా తలుపు తెరిచి, సుల్తానును చూడగానే ముఖం కప్పకుని తన తల్లితో చెప్పటానికి వరుగెత్తింది.

ఘానిం తల్లి తన కొడుకు జాడ తెలియ నందున అతను చనిపోయినాడని రూఢి

చేసుకుని, అతని పేర ఒక చిన్న గోరీ కట్టి, నిద్రాహారాలు మాని ఏడుస్తూ ఆ గోరీ దగ్గరే పడి వుంటున్నది. సుల్తాను వచ్చాడని విని ఆమె తన కుమార్తెతో, "సుల్తానుగారిని ఇలా దయచెయ్యమను," అన్నది.

సుల్తాను ఆమె వున్న చోటికి వచ్చి, "ఘానింను వట్టుకుని ఖలిఫా వారి వద్దకు పంపటానికి వచ్చాను," అన్నాడు.

"ఏం చెప్పను, బాబూ? నా కొడుకు ఘానిం మమ్మల్ని విడిచి వెళ్ళి ఏడాది దాటింది. వాడేమయ్యాడో కూడా మాకు తెలియదు," అన్నది ఘానిం తల్లి.

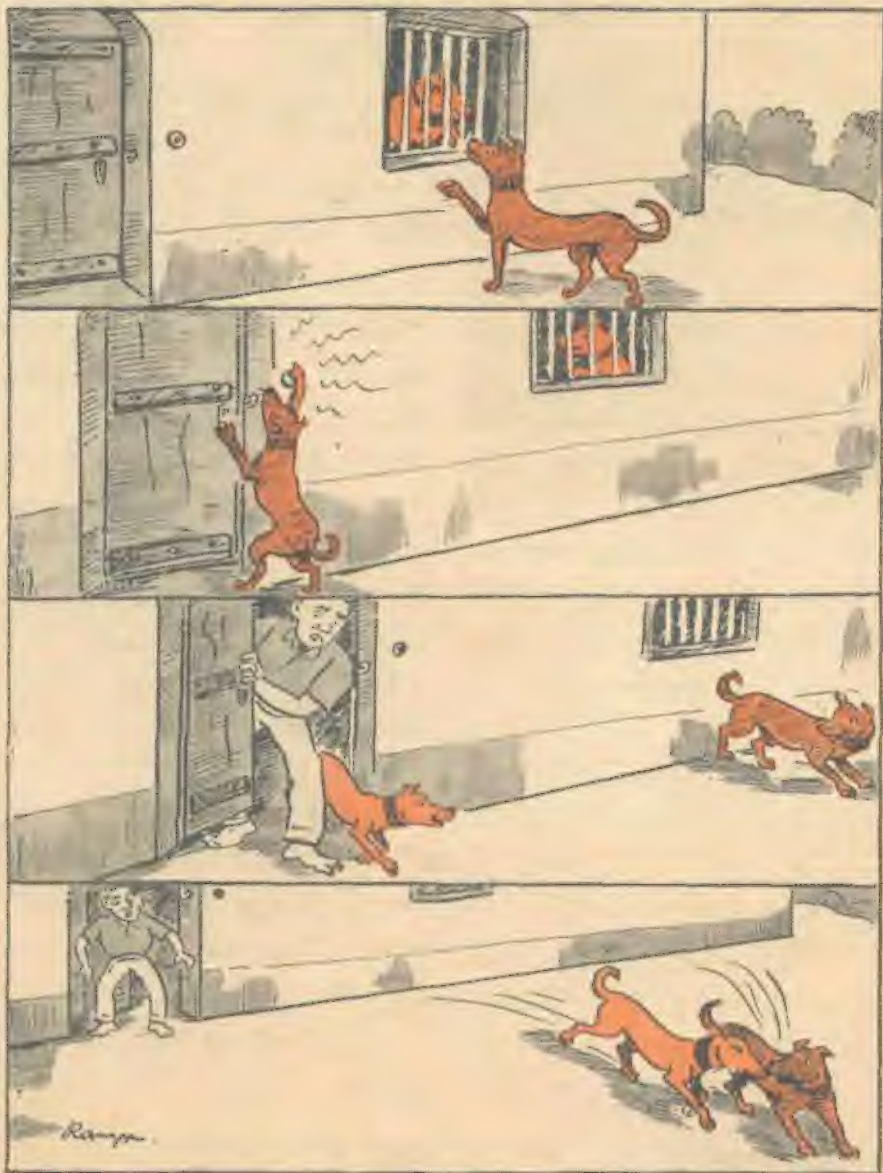
సుల్తాను దయగలవాడే గాని ఖలిఫా ఉత్తరువు పాలించక గత్యంతరంలేదు. ఆయన వారి ఇంటిని నేల మట్టం చేయించి, అతల్లి కూతుళ్ళ దుస్తులుకూడా ఒలిపించి, అతి కొద్దిపాటి దుస్తులతో వారిని సగరం నుంచి వెళ్ళగొట్టాడు.

—(ఇంకా వుంది)

స్నేహితులు

పచ్చిమోసం

బిలుసుపాడులో బావనయ్య అనే వర్తకుడున్నాడు. ఆ ఊళ్ళోనే రామయ్య అనే ఆసామి వుంటున్నాడు. రామయ్యకు కుటుంబ ఆవసరాలకు ఒక పాతిక రూపాయలు కావలసి వచ్చినవి. ఎవరినైనా అడుగుదామంటే తనను నమ్మి ఊళ్ళోవాళ్ళవరూ దమ్మిడి కూడా ఇవ్వరని రామయ్యకు తెలుసు. రామయ్య ఎవ్వడూ బావనయ్యను అడిగివుండలేదు. అందుచేత వడ్డీ అశ చూపి మెల్లగా బావనయ్య దగ్గర డబ్బు లాగాలనుకున్నాడు.

“బావనయ్య బాబూ! ప్రాణం మీదికి వచ్చింది. మళ్ళీ ఈ వారం నాటికి పువ్వుల్లో పెట్టి నీవు కొనిన వడ్డీతో నీ చేతులో పెడతా. ఒక్క పాతిక రూపాయలు ఇద్దూ,” అని ప్రాధేయ పూర్వకంగా అడిగాడు రామయ్య.

బావనయ్య సామాన్యంగా చెయిబారే మనిషి కాదు. ఇంకెవరికన్నా ఐతే ఇచ్చే

వాడేమోగాని, రామయ్యకు ఇస్తే వడ్డీమాట అలావుంచి అసలు గల్లంతు అవుతుందని బావనయ్యకు అపనమ్మకం. అందువల్ల నాలుగు తియ్యటి మాటలు చెప్పి రామయ్యను సాగనంపుదా మనుకున్నాడు.

“రామయ్యా! ఎన్నడూ అడగనివాడివి నోరుతెరిచి అడిగావు. ఏంచేసేది? సొమ్ముండా వ్యాపారంలో బిగిసి పోయింది. లేకపోతే, నీ కిస్తే యెక్కడికి పోతుంది. లేదన్నానని మరేమీ అనుకోకేం!” అని అతి వినయంగా చెప్పాడు బావనయ్య.

బావనయ్య ఎంత వినయంగా చెప్పినా తనకు ఇవ్వడానికి ఇష్టంలేకనే ఇలా నాటకం ఆడాడని గ్రహించాడు, రామయ్య. “సరే! ఇంకొక చోట చూస్తారే,” అని వెళ్ళి పోయాడు. కాని బావనయ్య దగ్గర మంచి వివిధంగానైనా డబ్బు రాబట్టాలని రామయ్య నిశ్చయించుకొన్నాడు. కూర్చున్నా,

నుంచున్నా దీనిని గురించే ఆలోచించడం ఆనంబించాడు. అఖిరికి అతనికి ఏదో ఆలోచన వచ్చినట్టుంది. చరచరా బావనయ్య కొట్టు దగ్గరకు వెళ్ళాడు.

కొట్లో బావనయ్య ఒక్కడే కూర్చోని పున్నాడు. అదే సమయమని రామయ్య బావనయ్యను సమీపించి, "ఇదుగో, బావనయ్యా! ఐదుపదు లెంత?" అని ప్రశ్నించాడు. రామయ్య లెక్క తెలియక అడుగుతున్నాడనుకొని "యాభై కవటయ్యా!" అన్నాడు బావనయ్య. "బాగుంది నీ తెలివి! అర వైకదూ?" అన్నాడు రామయ్య తీవ్రంగా. "భలే వాడివిలే, యాభై,"

అన్నాడు బావనయ్య. "ఏయ్! జాగ్రత్తగా మాట్లాడు, అరవై!" అన్నాడు పెద్దగా కేకలుపెడుతూ రామయ్య. "యాభై!" అన్నాడు బావనయ్య అంతకంటే పెద్దగా.

ఈ విధంగా బావనయ్య, రామయ్య యాభై, అరవై అని కేకలు పెట్టుకోవడం విని చుట్టుపక్కల వాళ్ళంతా బావనయ్య కొట్టు దగ్గరకు వచ్చి, "ఏమిటయ్యా, మీ అరుపులు?" అని ప్రశ్నించారు.

"చూడండి! ఈ పెద్దమనిషి, నాకు బోపిపెట్టడానికి చూస్తున్నాడు. నేను ఇతని దగ్గర అరవై రూపాయలు దాచుకున్నాను. తీరా నాకు అవసరమొచ్చి ఇప్పుడు అడిగితే,

యాభయ్యే నంటున్నాడు," అన్నాడు రామయ్య, నిజంగా సొమ్ముపోయినవాడిలా.

బాపనయ్య దిగ్భ్రాంతి చెందాడు. "అరీ పిడుగా! నా దగ్గర నువ్వు డబ్బుదాచావా? ఎంత అన్యాయం! ఎంత అన్యాయం! అంతా ఒట్టిదే బాబూ!" అని జరిగిన విషయం పెద్దమనుషులకు చెప్పబోయాడు బాపనయ్య. రామయ్య అతడి మాటను చొరప నివ్వలేదు "ఇదుగో, బాపనయ్యా! నీ నాటకం ఇక కట్టపెట్టు. ఇందాకటి నుంచీ యాభై అని ఇవ్వడు అనలే లేదంటున్నావా? ఆ పదిరూపాయలు తింటే తిన్నావుగాని నువ్వన్న ఆ యాభైరూపాయలు నా మొహాన పారెయ్! జన్మలో ఇంకెవరి దగ్గరా డబ్బు దాచిపెట్టకుండా బుద్ధి చెప్పావు. ఈ పది రూపాయలతోనే బాగుపడి పోవులే, కానియ్!" అన్నాడు రామయ్య ఎంతో చాక చక్కంగా. అక్కడ చేరిన వాళ్ళందరూ రామయ్య మాటలు నమ్మేవారు. వాళ్ళు

నిజంగా రామయ్య బాపనయ్య దగ్గర డబ్బు దాచాడనుకున్నారు.

"బాపనయ్యా! వాడు అరవై రూపాయలు దాచుకుంటే యాభయ్యే నంటవి. నువ్వు అన్నప్రకారం ఆ యాభయ్యే ఇవ్వ మంటున్నాడుగదా! మొత్తం కైంకర్యం చెయ్యాలంటే ఎట్లా చెప్పి? దేనికైనా న్యాయం ఉండొద్దా! మర్యాదగా యాభై రూపాయలు ఇచ్చి పంపెయ్!" అని తీర్పు చెప్పారు అక్కడ చేరినవాళ్ళంతా. ఇంకా స్పెష్ట అగితే అరవై రూపాయలు ఇవ్వమని తీర్పు చెప్తారేమోనని పాపం, బాపనయ్య కిక్కురు మనకుండా యాభై రూపాయలు రామయ్య దోసిట్లో పోశాడు.

చూశావా! నా తడాఖా, అన్నట్టు చూస్తూ రామయ్య చక్కాపోయాడు.

పాతిక రూపాయలు అప్పు ఇవ్వనందుకు బూటకం చేసి రెట్టింపు తీసుకుపోయాడని బావురుమున్నాడు పాపం; బాపనయ్య!

అయోధ్యా కాండ

భరతుడు రాముడి జ్ఞానుసారం లేచి జలం స్పృశించి రాముణ్ణి తాకి అందరి తోనూ ఈ విధంగా అన్నాడు: "మీరంతా వినండి. నేను నా తండ్రిని రాజ్యం కోరలేదు, నా తల్లిని కోరలేదు. రాము డడవికి వెళ్ళటం నాకు సమ్మతంకాదు. రాముడి బదులు నేను పద్మాలుగేళ్ళూ పనవాసం చేస్తాను, నాకు బదులు రాముణ్ణి రాజ్యం చెయ్యమనండి. తండ్రి అజ్ఞ పాలించి నట్టవుతుంది."

ఈ మాటలు విని రాముడు సిగ్గుతపోయి, "ఇలా రాజ్యాన్ని, పనవాసాన్ని మార్పు చేసుకోవటం విత్తవాక్య పరిపాలన ఎలా అవుతుంది? నేను పనవాసం చెయ్యటం మాని రాజ్యం విలటం కన్న

పొరమైన తప్పు ఉండదు. ఈ పద్మాలుగేళ్ళూ పూర్తికాగానే నేనూ భరతుడూ కలిసి రాజ్యంచేస్తాం," అన్నాడు.

చుట్టూ చేరిన వారు రాముడి మాటలకూ, భరతుడి మాటలకూ కూడా సంతోషించారు. వారు భరతుడితో, "నాయనా, రాముడు చెప్పినట్టు చెయ్యి. అతన్ని తండ్రి రుణం తీర్చుకోని!" అన్నారు. రాముడు సంతోషించాడు గాని భరతుడి గుండెలో రాయివడింది.

చివర కతను రాముణ్ణి పాదుక లిమ్మని అడిగాడు. రాముడు ఆ పాదుకలను కాళ్ళకు వేసుకుని భరతుడికి ఇచ్చాడు. భరతుడు రాముడితో, "నీవు కాకపోతే నీ పాదుకలే లోకాన్ని రక్షిస్తాయి. నేను

మునివేషంతో, పలమూలాలు తిరిగి, రాజ్యభారం ఈ పాదుకలకు అప్పగించి, ఊరి బయట ఉండే నిరాక కోసం ఎదురు చూస్తూ ఉంటాను. వచ్చాలుగేళ్ళూ దాటిన మర్నాడు నీవు రాకపోయావే, అగ్నిప్రవేశం చేస్తాను," అన్నాడు.

రాము డిందుకు సరేనని, భరతుణ్ణి కౌగలించుకుని, "నీ తల్లిని రక్షించు. ఆమె మీద అగ్రహించావో నా మీదా, నీకే మీద ఒట్టు! ఇక వెళ్ళి రా," అంటూ కన్నీరు కార్చాడు.

భరతుడు బంగారు అలరకారాలు గల రామపాదుకలను పూజించి, రాముడికి

ప్రదక్షిణం చేశాడు. తరవాత రాముడు తన తల్లులనూ, ఇతరులనూ సాగనంపి వర్ష కాలకు తిరిగివచ్చాడు.

భరతుడు రాముడి పాదుకలను నెత్తిన పెట్టుకుని, శత్రుఘ్నుడితో సహా రథ మెక్కాడు. వసిష్ఠ నామదేవ బాబాలి మొదలైన వారు ముందు సాగారు. భరతుడు సవరివారంగా తిరుగుప్రయాణంలో భరద్వాజాశ్రమానికి వచ్చాడు. ఆయనతో జరిగినదంతా చెప్పి, ఆయన వద్ద సెలవు పుచ్చుకున్నాడు. శృంగిబేరపురం మీదుగా ప్రయాణించి అతను చివరకు అయోధ్య చేరుకున్నాడు. అయోధ్య వీధుల కుండా రథ మెక్కి వస్తుంటే అతనికి నగరం నిర్జీవంగా కనబడింది. అతను శత్రుఘ్నుడితో, "అయోధ్య కళ అంతా రాముడితోనే పోయింది," అన్నాడు.

భరతుడు తన తల్లులను అయోధ్యకు తెచ్చి వసిష్ఠుడు మొదలైన వారితో, "రాముడు లేని అయోధ్యలో ఉండేటను, సందిగ్రామానికి పోయి, అక్కడినుంచే రాజ్యం చూస్తూ రాముడి రాకకు ఎదురు చూస్తూ ఉంటాను," అన్నాడు. ఈ విర్వాటుకు మంత్రులు కూడా సమ్మతించారు. భరతుడు తల్లుల దగ్గర సెలవు పుచ్చుకుని,

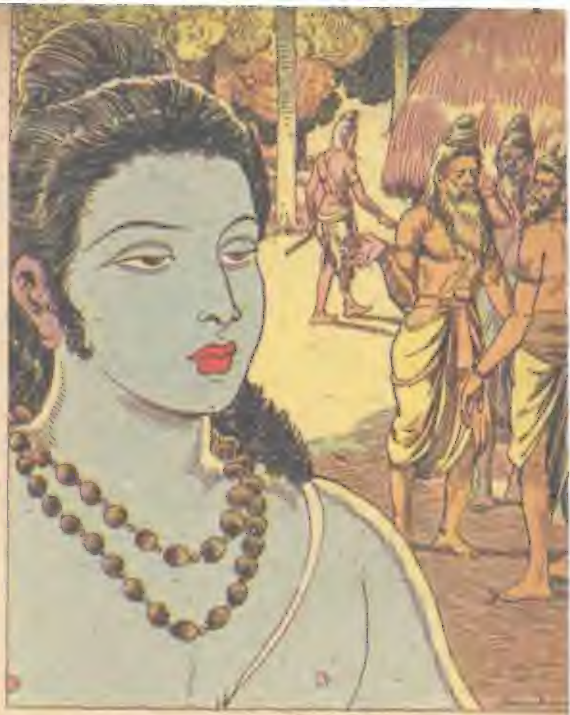

శ్రీమద్భక్త బాటు రథమెక్కి, మంత్రులనూ, వసిష్ఠుణ్ణి వెంటబెట్టుకుని నంది గ్రామానికి బయలుదేరాడు.

తన వెంట రమ్మని అతను అజ్ఞాపించక పోయినప్పటికీ సేన కూడా అతని వెంట నంది గ్రామానికి కదిలింది.

నంది గ్రామంలో పాదుకలకు శ్వేత చృత్రమూ ఇతర రాజమర్యాదలూ జరగాలని భరతుడు ఉత్తరు విచ్చాడు. తన తల్లి మూలంగా తనకు కలిగిన అపకీర్తి పోగొట్టుకోవటానికి మహాత్ముడైన భరతుడు జడలు ధరించి, నారబట్టలు కట్టి, మునివేషం చేసుకుని నంది గ్రామంలో ఉండి కోసలదేశాన్ని పరిపాలించాడు. రాజతంత్రం ప్రతిదీ అ పాదుకలకు చెప్పకునేవాడు. సామంతులు తెచ్చిన కానుకలను పాదుకలకు నైవేద్యం పెట్టేవాడు. రాముడికి జరగవలసిన పట్టాభిషేకం ఈ విధంగా రామ పాదుకలకు జరిగింది.

భరతుడు వెళ్ళినాక రాముడు కొంత కాలం అపర్ణకాలలోనే ఉన్నాడు. క్రమంగా అతనికి ఒక విషయం తెలిసిపచ్చింది : ఆ ప్రాంతంలో ఉండే ఆశ్రమాలకు చెందిన మునులు రాముణ్ణి చూపించి ఏవో గుసగుసలాడుకుంటున్నారు. దీనికి తోడు

వారంతా తమ ఆశ్రమాలు విడిచి వెళ్ళి పోబోతున్నారని కూడా తెలిసింది.

ఇదంతా ఏమిటో తెల్పుకోవాలనుకుని రాముడు మునులకు కులపతి అయిన మునలి ముని వద్దకు వెళ్ళి, "మీరంతా ఆశ్రమాలు విడిచిపోతున్నారు. నేనుగాని, నా తమ్ముడుగాని, నా భార్యగాని తెలియక చెయ్యగూడని పని ఏదైనా చెయ్యలేదు గద?" అని అడిగాడు.

దానికి కులపతి, "మీరేమీ చెయ్యలేదుగాని, నీ కారణంగా రాక్షసులు మునులకు మహాభయం కలిగిస్తున్నారు. రావణుడి తమ్ముడు బురుడనేవాడు జనస్థానంలో చెరి

అక్కడి మునులను పొరబోలాడు. ఎప్పుడో మాకూ పీడ చుట్టుకుంటుంది. అందుచేత ఈ ప్రాంతం వదిలి పోవాలనుకుంటున్నాం. యోధుడివి, అందులోనూ భార్యతో ఉంటున్నవాడివి; నీకైవా ఈ చోటు వదలటమే మంచిది," అన్నాడు.

తరవాత అక్కడి మునులు చాలా దూరాన ఉండే మరొక ఆశ్రమానికి వెళ్ళి పోయారు. రాముడు మాత్రం కొంతకాలం అక్కడే ఉండి తాను కూడా ఆ ప్రాంతం విడిచిపెడితే మంచిదని నిశ్చయించు కున్నాడు. ఆ ప్రకారమే అతను సీతాలక్ష్మి ఋలతో బయలుదేరి అత్రిమహాముని, ఆశ్ర

మానికి వెళ్ళాడు. ఆయన వారిని తన బిడ్డలలాగా ఆదరించి, తానే స్వయంగా వారికి అతిథి సత్కారాలు చేశాడు.

తరవాత అత్రిమహాముని జగద్విఖ్యాతు రాజైన తన భార్య అనసూయను పిలిచి, ఆమెకు వారిని పరిచయం చేశాడు. అనసూయ ఇప్పుడు చాలా వృద్ధురాలు. జుట్టుంకా తెల్లబడిపోయింది, అపయవాలు సడలిపోయాయి. కాని ఆమె తవశ్శక్తి సాటిలేనిది.

అత్రిమహాముని రాముడితో, "ఒకప్పుడు వర్తంలేక వదేళ్ళపాటు కరువువస్తే ఈమె తన తవశ్శక్తితో గంగను ప్రవహింప జేసి

మునులకు ఫల మూలాలు ఉత్పత్తి అయే ట్టు చేసింది. పదిరాత్రులు ఒకే రాత్రిగా ఉండేలాగ మరొక సందర్భంలో చేసింది. సీతను ఈమెకు నమస్కారం చెయ్యమను," అన్నాడు.

రాముడు సీతతో, "ఈ మహాత్ముడి మాట విన్నావు కదా, అననూయాయేవికి నమస్కరించు. అందువల్ల నీకు శ్రేయస్సు కలుగుతుంది," అన్నాడు.

సీత అననూయకు తన పెరు చెప్పుకుని నమస్కారం చేసి ఆమెను కుశల మడిగింది. అననూయ సీతను చూసి ఎంతో ముచ్చటపడి, "తల్లీ, నీవు బంధువులనూ,

చక్కర్కాన్ని, అహంకారాన్ని, సమస్తాన్ని విడిచి భర్త వెంట పాతివ్రత్య భర్మంగా అరణ్యాలకు వచ్చావే, నీ భాగ్యమే భాగ్యం! అమ్మా, నేను ఎంతగానో ఆలోచించి చూశాను, స్త్రీని సమస్తవేళలా భర్తలాగా రక్షించేవారు మరెవరూలేరు, నీ విలాగే భర్తను అనుసరించి ఉంటూ పాతివ్రత్య భర్మం నెరవేర్చు," అని చెప్పింది.

"నా భర్త గుణవంతుడు, దయామయుడు, భర్మాత్ముడు, నా మీద అచంచలమైన ప్రేమగలవాడు, నాకు తల్లి వంటివాడు, తండ్రి వంటివాడు, మోహనాకారుడు; అటువంటి భర్తను సేవించ

"అయినా నా సంతోషం కొద్ది ఇచ్చేది నిన్న తినుకోవాలి," అంటూ అనసూయ సీతకు ఒక దివ్యమైన పుష్పమాలా, ఒక చీరా, కొన్ని అభరణాలూ, శరీరానికి పూసు కునే పూతా, మంచి పరిమళగంధమూ ఇచ్చింది.

తరువాత అనసూయ సీతతో, "ని భర్త నిన్ను స్వయంవరంలో పెళ్ళాడాడని విన్నాను. ఆ కథంతా చెబుతావా, అమ్మా?" అని అడిగింది.

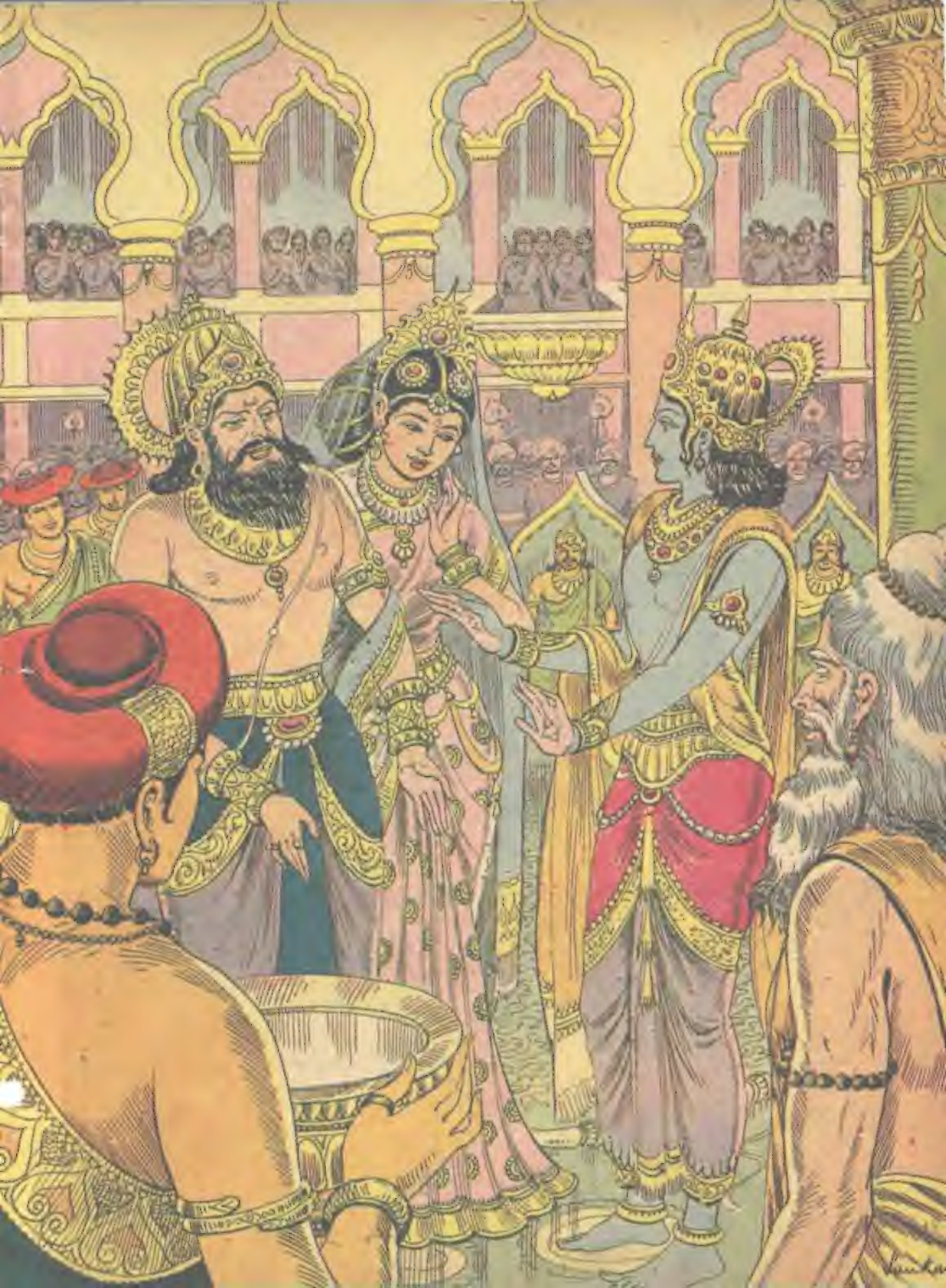
సీత తన పృథ్వాంతమంతా అనసూయకు చెప్పింది: "మా తండ్రి జనకమహారాజు మిథిలకు రాజు. ఆయన యాగం కోసం నాగ లితో భూమిని దున్నుతూ ఉండగా మట్టిలో నే నాయనకు దొరికాను. ఆయన కప్పటికి సంతానం లేకపోవటం చేత నన్ను తన కుమార్తెగా భావించి, పెంచమని తన పెద్ద భార్య కిచ్చాడు. నాకు పెళ్ళియ్యాడు వచ్చాక ఆయనకు పెద్ద విచారం వట్టుకున్నది. ఎంత ఆలోచించినా నాకు తగిన భర్త ఆయనకు దొరకలేదు. అప్పు డాయన నాకు స్వయంవరం చేద్దామని నిశ్చయించి, తన ఇంటనున్న గొప్ప విల్లును ఎక్కుపెట్టిన వాడికి నన్నిచ్చి పెళ్ళిచేయ నిర్ణయించాడు. ఎందుకంటే, దైవాంశ ఉన్నవారు తప్ప

కానికే? నేను చిన్నతనం నుంచీ పత్నీవ్రతా ధర్మాలు తెలుసుకున్నాను. అడవికి వచ్చేటప్పుడు నా అత్త కొసల్య కూడా నాకా భర్తం బోధించింది. ఇప్పుడు మీ వెట కూడా అవే వింటున్నాను," అన్నది సీత ఎంతో వినయంగా.

సీత తియ్యగా మాట్లాడుతూంటే అనసూయకు ఎంతో ముచ్చట అయింది. అమె సీతతో, "అమ్మా, నీ కేమైనా కొరిక ఉంటే చెప్పు, నేను తీర్చుతాను," అన్నది.

సీత ఈ మాట విని ఆశ్చర్యపడి, "మీరా మాట అనటమే నాకు పదివేలు," అని సమాధాన మిచ్చింది.

మామూలు మనుష్యులు దానిని ఎత్తవైనా శక్తిలేని వారవుతారు. ఎందరో రాజులు స్వయంవరానికి వచ్చి, ధనుస్సును ఎత్త లేక దణ్ణంపెట్టి వెళ్ళిపోయారు. అంతలో విశ్వామిత్రమహాముని రామలక్ష్మణులతో సహా యజ్ఞం చూడవచ్చాడు. విశ్వామిత్రుడు కోరగా మా తండ్రి ఆ ధనుస్సును తెప్పించి వారికి చూపాడు. రాముడా ధనుస్సును అవలీలగా ఎత్తి, తాడు తగిలించి లాగేసరికి ధనుస్సు పెళ్ళపెళ్ళా నడిమికి విరిగిపోయింది. వెంటనే నా తండ్రి కన్యాదానం చెయ్యటానికి జలకలశం తెప్పించాడు. కాని రాముడు తన తండ్రి అనుమతి లేకుండా నన్ను పెళ్ళాడనన్నాడు. తరవాత మా తండ్రి అయోధ్యకు కబురు చేసి దశరథ మహారాజును రప్పించినాక మా కిద్దరికీ పెళ్ళి జరిగింది."

ఈ కథ విని అనసూయ ఎంతో సంతోషించింది. ఆమె సీతను తన ఎదటనె

అలంకరించుకోమని చెప్పి, తరవాత ఆమెను రాముడి వద్దకు పంపింది. రాముడు ఆమె అలంకరణలన్నీ చూసి, "ఇవన్నీ ఎక్కడివి?" అని అడిగితే అనసూయ ఇచ్చిన కానుకలని సీత చెప్పింది. రామలక్ష్మణులు పరమానందం పొందారు.

సీతారామలక్ష్మణులు ఆ రాత్రి అత్రి మహాముని ఆశ్రమంలో గడిచి, మర్నాడు సూర్యోదయం వెళ్ళ అత్రిమహాముని వద్ద సెలవు తీసుకున్నారు.

"నాయనా, ఈ అరణ్యంలో నరభక్షకులైన రాక్షసులు కూడా ఉన్నారు. మునులు ఫలాల కోసం అడవికి వెళ్ళి వచ్చేవారి చూపుతాను, ఆ దారిని వెళ్ళండి," అని అత్రి చెప్పారు.

అయిన చూపిన మార్గాన బయలుదేరి సీతారామలక్ష్మణులు భయంకరమైన దండకారణ్యం ప్రవేశించారు.

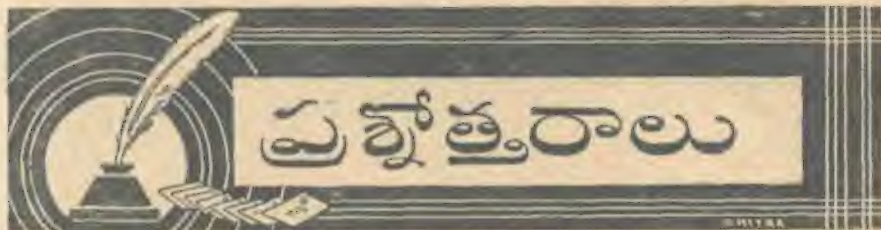
[అయోధ్యాకాండ సమాప్తం]

క్రీస్తుకు పూర్వం 13 శతాబ్దాల క్రితం ఈజిప్టులో కార్నాక్ వద్ద మొదటి రామెసిస్ నిర్మించిన ఈ ఆలయం ఈజిప్టు శిల్పానికి గొప్ప సమూహం. ఆలయం వైశాల్యం 6 వేల చదరపు గజాలు. బొమ్మలో కనిపించే స్తంభాల వ్యాసం 12 అడుగులు, ఎత్తు 70 అడుగులు.

1. బి. జ్ఞానేశ్వరరావు, సికింద్రాబాదు

అన్నయ్యా, భూమి పడమటి నుండి తూర్పునకు తిరుగు చున్నదిగదా, ఒక విమానము ఢిల్లీ నుండి ఎగిరి తూర్పు పాకిస్తానుకు ఎట్లు చేరుకోగలదు? విమానము పోతుంటే భూమి ముందునకు పోవుచుండును గదా!

భూమి యొక్క భ్రమణ వేగం భూమిపై ఉండే ప్రతి వస్తువుకూ ఉన్నది. భూమి చుట్టూ ఉండే గాలి పొరకుకూడా ఈ వేగం ఉన్నది. లేనట్లయితే గాలి వెయ్యి మైళ్ల వేగంతో తూర్పు నుంచి పడమరకు పిచి నమస్త్రమూ నేలమట్టం చెయ్యడా, రైలులో ప్రమాణించేటప్పుడు ఒక కుర్రవాడు బంతిని పై కెగరవేసి వట్టుకుంటే సరిగా చేతికే వస్తుందిగాని, రైలువేగం కారణంగా అది వెనక్కుపోదు. అలాగే భూమి మీద ఉండే మనుషులూ, విమానాలూమా!

2. ఎన్. వి. బయకుమార్, బైరెడ్డిపల్లి

అన్నయ్యా, గుండు భీమన్న మరల పస్తాదా?

గుండు భీమన్నను రప్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. కొంచెం టిపిక వట్టండి.

3. ఎన్. భారత్ కుమార్, మహబూబ్ నగర్

అన్నయ్యా, నీవు మాటిగా జవాబు చెపుతూంటావుగదా, ఏ పుస్తకములో చూసి చెబుతావన్నయ్యా?

ఒకటిమిటి? నా దగ్గర ఎన్నో పుస్తకాలున్నాయి.

4. చదు, వేములవాడ

చందమామలోకి ప్రయాణానికి ఇంక ఎంతకాలం పడుతుంది, మామ?

చందమామ మీద దిగడానికి ఇంకా చాలా కాలం వట్టవచ్చు, కాని చంద్రుడి చుట్టూ ఒక వ్రదక్షిణం చేసి తిరిగి రావడానికి రెట్టావారు నిద్రంగానే ఉన్నారు. బహుశా అమెరికావారు కూడా నిద్రంగానే ఉన్నారేమో.

5. బళ్ళారి అమీర్ జాన్, పెనుకొండ
అన్నయ్యా, మనదేశపు అద్భుతాలలో దిల్లీ ఎర్రకోటను గూర్చి ప్రచురించారా?
డిసెంబరు 1960 సంచికలో ప్రచురించాము
6. 'జేయస్పెన్', గుంటూరు
"చందమామ" చేతిలో ఉండేవరకూ మొదటి నుంచి ఎట్లా తయారగునో తెలుసుకోవాలని ఉంది. తెల్పు గలరా?
ముందుగా కథలు తెలుగులో తయారవుతాయి. వాటిని కంపోజ్ చేసి పేజీలు పెడతాము. ప్రతి పేజీలోనూ పాపు పేజీ బొమ్మకుగాని, అర పేజీ బొమ్మకుగాని చోటు వదులుతాము. పంక్తులు తగులూ మిగులూ లేకుండా సరి చేస్తాము. తరువాత అర్చిష్టలు బొమ్మలు వస్తారు. కథలు పాఠాలు కట్టటవ్వదు ఏ కథ కూడా కుడిచేతి వైపు పేజీలో అఖరవకుండా బాగ్రత వడతాము. తెలుగులో కథలు పేజీలు పెట్టగానే హిందీ, కన్నడ, తమిళ భాషలలోకి అనువాదం అవుతాయి. ఈ సంచికలో మీరు చదివే కథలు మే నెలలో తయారయినవి.
7. యుమ్మెన్ అప్పారావు, సింహాచలం
అన్నయ్యా, నక్షత్రాలకూ, గ్రహాలకూ భేదమేమిటి?
నక్షత్రాలు న్యాయప్రకాశం కలవి, సూర్యుడులాటివి. గ్రహాలు నక్షత్రాల చుట్టూ తిరిగేవి, న్యాయం ప్రకాశం లేనివి. రాత్రివేళ మనం అకాకాన్ని ప్రతిరోజూ గమనించి నక్షత్రాలు నక్షత్రాల స్థానాలు మారవు, గ్రహాల స్థానాలు రోజు రోజుకూ మారుతాయి. అందుకే ఈ గ్రహాలను సంచార నక్షత్రాలని కూడా కొందరు పిలిచేవారు. కాని గ్రహాలు ఏ విధంగానూ నక్షత్రాలు కావు. రాత్రివేళ మనం వాటిని చూస్తున్నామంటే, సూర్యకాంతి వాటిపై పడటమే అందుకు కారణం.
8. ఎ. బాలసుబ్రహ్మణ్యం, బరంపురం
అన్నయ్యా, మహాభారతం అయిపోవచ్చింది. తరువాత మాకు అందించబోయే అట్ట చివరిబొమ్మ కథ ఏమిటో తెలుపుతారా?
మహాభారతం ఇంకా చాలా ఉన్నది.
9. "కాంతి కిరణ్," విజయవాడ
పెద్దగాలి వీచేటప్పుడు అప్పుడప్పుడూ నుడిగాలి వస్తుంటుంది. అది ఏమిటి? సముద్రంలో నుడిగుండా లేలా ఏర్పడతాయి?
ఎదురెదురుగా వీచే మారుతాల మధ్య మృణమల్ల నుడిగాలి ఏర్పడుతుంది. అలాగే జలప్రవాహాల సంఘర్షణ చేత నీటిలో నుడిగుండా లేర్పడతాయి.

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

కల్లవారము కాము

పంపినవారు :
బి. లీల, చీరాల

బహుమతి
దొంగిలెక్కిన వాళ్ళకు

కష్టజీవులం మేము

పంపినవారు:
పి. లీల, చీరాల

ఒక ముసలిమ్మ చచ్చి యమధర్మ రాజు దగ్గరికి పోయింది. యముడు చిత్రగుప్తుడితో, "ఈ మనిషి ఏమిన్నా పుణ్యం చేసిందేమో చూడు. స్వర్గానికి పంపుదాం," అన్నాడు.

"ఈమె ఒకే ఒక మంచి పని చేసింది. ఆకలిగని ఈన్ను బిచ్చగాడికి ఒక చిలగడదుంప దానం చేసింది," అని చిత్రగుప్తుడు చెప్పాడు.

ఇంకేం ఆ చిలగడదుంపను తెప్పించి ముసలిదాని చేతిలో ఉంచారు. చిలగడదుంప స్వర్గం కేసి లేచింది. ముసలిదీ కూడా లేచింది. ముసలిమ్మ స్వర్గానికి పోతూండటం చూసి బిచ్చగాడు ఆమె కొంగు పట్టుకుని తాను కూడా పైకి లేచాడు. మరొక ప్రాణి బిచ్చగాడి

కాళ్ళు పట్టుకున్నది. ఇట్లా ఒకరి కాళ్ళు పట్టుకుని ఒకరు దండలాగా తయారై స్వర్గానికి బయలుదేరారు.

ఇంతమంది పట్టుకుని వేళ్ళాడుతున్నా ముసలిమ్మకు బరువేమీ అని పించలేదుగాని, తన చిలగడదుంప మహాత్మ్యంతో ఏళ్ళంతా స్వర్గానికి బయలుదేరటం సహించలేక పోయింది. ఆమె తన కొంగు పట్టుకున్న బిచ్చగాణ్ణి తోసేస్తూ, "ఇది నా చిలగడదుంప," అన్నది. కాని ఆమె ఆ బిచ్చగాణ్ణి తోనెయ్యటం కొనసాగిస్తూ చిలగడదుంపను వదిలేసింది. అందుచేత ముసలిమ్మా, ఆమెను పట్టుకుని వేళ్ళాడుతున్న వారూ కూడా సరేకంలో పడిపోయారు.

పోటోవ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 10 లు

ఈ పోటోల వ్యాఖ్యలు 1962 ఆక్టోబర్ నెల సంచికలో ప్రకటింపబడును.

★ పై పోటోలకు సరిపిన వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, చిన్న వాక్యంలోగానీ కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)

★ ఆగస్టు నెల 20-వ తేదీ లోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మూత్రమూ పరిశీలించబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెక్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 10/లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డుపైన వ్రాసి, ఈ ఆడ్రసుకు పంపాలి:-చందమామ పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

ఆగస్టు నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి పోటో: కలవారము కాము

రెండవ పోటో: కష్టజీవులం మేము

పంపినవారు: టి. లీల,

చీరాల, గుంటూరు జిల్లా.

బహుమతి మొత్తం రు. 10/- ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

అట్ట చివరి బొమ్మ

గ్రద్దడి బన్న పృతంతమూ, అతని కాపాలా నిన్నమీడట దర్మరాజు కుంతితో, "అమ్మా, నిన్న ఈ రహస్యాన్ని ఇంత రహస్యంగా ఉంచ బట్టిగదా ఈ దారుణం జరిగింది. అడవాళ్ళ చేట రహస్యం దాగకుండుగాక!" అన్నాడు. ఆయన శోకతప్తవై అప్సనుడితో, "చీ, చీ! రాజదర్శం కన్న బిచ్చ మెత్తటం మేలు. నాకు రాజ్యం వద్దు," అన్నాడు.

క్షీతియ దర్మంగా శత్రువులను చంపి రాజ్యం సంపాదించుకున్నాక దాన్ని విడిచి వుచ్చి బిడ్డ మెత్తుకుంటానంటే అందరూ నవ్వుతారని అప్సనుడు చెప్పాడు. అందరినీ చంపు కోక పూర్వమే బిడ్డ మెత్తుకునే నిర్ణయం చేసి ఉంటే బాగుండేదన్నాడు బీముడు.

ఇందరూ అన్ని చెప్పినా మాట్లాడకుండా ఉన్న దర్మరాజుతో ద్రోపడి, "కష్టాలు వరు తున్నంత కాలమూ తమ్ములతో మన రాజ్యం మనం తిరిగి పొంది సుఖవడకామని అశ పెట్టావు. అందుచేత తమ్ములతో సహా ముఖంగా రాజ్యం చెయ్యి," అన్నది.

"నీ భనాన్ని బోగాలకే ఉపయోగించ నవసరం లేదు. యాగాలకు ఉపయోగించు," అని తపస్తానుడనే ముని దర్మరాజును హెచ్చరించాడు. పాంస చెయ్యటం రాజ దర్మానికి విరుద్ధం కాదని అప్సనుడు అన్నకు జ్ఞానకం చెబాడు. వ్యాసముని అప్సనుడు చెప్పిన దాన్ని బలపరుస్తూ, సుద్యుమ్నుడనే రాజు క్షీతియ దర్మం అపరిచించి తరించిన కథ చెప్పాడు.

పూర్వం శంఖ లిఖితులనే ఇద్దరు బ్రాహ్మణ సోదరులుండేవారు. వారు ఒక నది ఒడ్డున, చెరక వల వృక్షం చెంతా ఆశ్రమాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. లిఖితుడు ఒకనాడు అన్న ఇంటికి వెళ్ళి, అక్కడ ఆయన లేక పోయేసరికి చెల్లి వళ్ళు కనుకుని వాటిని తింటూ కూచున్నాడు. ఇంతలో శంఖుడు వచ్చి, "నిన్న చేసినది దొంగ తనం. రాజు వద్దకు వెళ్ళి, నీ నేరం చెప్పకుని శిక్ష పొందిరా," అన్నాడు.

లిఖితుడు అన్న చెప్పినట్లుగా సుద్యుమ్నుడనే రాజు వద్దకు వెళ్ళి, తానొక పనిమీద వచ్చాననీ, కోరిక తీరుస్తానంటే చెబుతానని అన్నాడు. రాజు నరేనన్నాడు. అప్పుడు లిఖితుడు తాను చేసిన పని చెప్పి దండన కోరాడు. రాజు ఎంత చెప్పినా వినక తనకు దండనే కావాలని లిఖితుడు కోరటంచేత రాజు గత్యంతరం లేక అతని చేతులు నరికించాడు. లిఖితుడు శిక్ష పొంది అన్న వద్దకు వెళ్ళాడు. "నీ కిప్పడు చేపం పోయింది. నిన్న వెళ్ళి నదిలో స్నానం చేసి రా," అన్నాడు.

లిఖితుడు స్నానం చెయ్యగానే అతని చేతులు మళ్ళీ వచ్చాయి. అతను అశ్చర్యంతో ఈ విషయం అన్నకు చెప్పగా, ఆయన, "ఇందులో అశ్చర్యం ఏమీ లేదు. నా తపశ్శక్తి వలనే నీకు చేతులు వచ్చాయి," అన్నాడు. లిఖితుడు మరింత అశ్చర్య పడి, "అలా అయితే ఆ తపశ్శక్తిలేనే నాకు శుక్తి కలిగించ లేకపోయావా? రాజు చేత దండన ఎందుకు చేయించావు?" అని అడిగాడు. "పిచ్చివాడా, నిన్ను దండించటంచేత రాజుకూడా శుద్ధుడయ్యాడు," అన్నాడు శంఖుడు. ఈ సంఘటనతో ఆ నదికి బాహుదా అని పేరు వచ్చింది.

వసంతి సౌందర్య రహస్యం...

‘నా చర్మ సౌందర్యానికే
లక్స్ అనువైనది!’

పిసిమా చాకలకు
సౌందర్యమునిచ్చే
తర్లమైన,
చౌహ్యమగు సబ్బు.

‘రంగులు నుందరం... సబ్బులు మనేహటిం!’ • స్నని జాగ్రూ నిశిమా చాక చనంతి
హిందుస్థాన్ లీవర్ ఉత్పత్తి

LTS. 121-X29 TL

బట్టలను
ఎంతో
శుభ్రముగా
ఉతుకుండుటకు

నిరాల

బార్ సబ్బు
వాడండి

తెలుగుప్రజా యువదళ్లకు అనుకూలం. కర్నూలు.

11/58

తిరిగి స్కూలుకి...

బిన్నీ బట్టలతో
విశిష్టతకు మన్నికకు
పేరు పడ్డది

కనీమంచ గుడ్డ
మృదుల మువ్వపీచులను గౌరవించి అందమైనది
గ్రాఫ్
తెలుపు పాస్టిక్ రంగులలో చోళీలను చొక్కాలను
డిల్లూలు టవర్నాలు
తెలుపుది, రంగుని లేక కాకి - పిల్లల వికృత్యము

మీకు కావలసిన బిన్నీ
గుడ్డలను కంప్యూటర్ ద్వారానే
ఈ సైనుప్రొద్దు గల బిన్నీ
వ్యాపారస్థులవద్దనే కొనండి.

బకింగ్ హామి & కర్నాటిక్
కంపెనీ లిమిటెడ్
బిన్నీ & కంపెనీ (మద్రాసు)
లిమిటెడ్ వారికా

JW1-82/55 / 1962

లాభదాయకమైన అఘు పరిశ్రమ **ప్రారంభించండి**

"అధునాకన కుటిర పరిశ్రమలు" (కెలుగు) పత్రికలో లాభదాయకమైన పనిపరిశ్రమలు ఉన్నాయి. ఈ పరిశ్రమలలో ఉన్నవారు చక్కటి జాబాలను అర్జిస్తున్నారు. ప్రతి పరిశ్రమకుగూర్చి సంక్షిప్తమైన వివరాలు, ముచిపదార్థాలు అందించే రోజు, ముచి పదార్థాల కొనుగోలుకు, నాణ్యతైన వస్తువుల యంత్రాల కొనుగోలుకు ప్రభుత్వం యిచ్చే సహాయం - యందులో ఉన్నాయి. అఘపరిశ్రమలు ప్రారంభించే దలచుకున్న వ్యక్తుల సమన్వయకు తగిన పరిష్కార మార్గాలు యిందులో ఉన్నాయి.

పుటలు 878, సుమారు 300 బొమ్మలు

ధర రూ. 13

తపాల రుసుము రూ. 1-50

COTTAGE INDUSTRY

Telephone No. 229835

(CN-2) P. B. 1262, BEHIND RECRUITING OFFICE, NEAR RED FORT,
 JAMUNA ROAD, DELHI-6.

పాప్యలర్

క్రేమ్స్ **ఇంక్**

ప్రతివారికీ ప్రసిద్ధయినది

శేమిర్స్ ప్రైవేట్ లి., నంబూరి-16

అగస్టు

10

విడుదల!

నాగేశ్వరరావు దర్శించిన

నాగేశ్వరరావు నిర్మించిన ఆదిత్యరావుగారి రాష్ట్ర

‘ఇట్టి కొంటెబాలుని
పోషించాలంటే...’

‘ఇట్టి కొంటె బాలుని చక్కగా పోషించాలంటే
మీకు తెలియదా పోషించాలి... అమ్మా అవనిని
మీకు పరిశ్రమగాను, సోగనుగాను పుంచుటకు
మీకు మళ్ళీ బట్టలుతీసుకుందాని.’

ఇంకా నయం, పక్కచెట్ నన్ను కాపాడుతున్నది.
కాని నన్ను నయన మరగ ఆశని బట్టలను కాగా
తీరవలసింది, మళ్ళీ మళ్ళీ పురుగుబాటో ఏమూత
మీకు శ్రమలేదు. తల్లిదండ్రుల నమ్మకం అదే.

మ్యా డిస్ యుండు ౭౫౯
సింగ్ మార్కెట్ లోగం
ఫ్రేజ్ 54 యుండున్న
కమరి, కమరి చార్మన్
ఇలా చెప్పు చెప్పింది.
‘బట్టలుతీసుకున్నావో’
సోర చివ్వు ముచ్చేలేను.

సన్లైట్

మీ బట్టలకు వరప్రసాదం!

హిందుస్తాన్ లిమిటెడ్ ఉత్పత్తి.

S.31-N29 TL

“ఏవిటి!
ఇంట్లో

అమృతాంజనం లేదా?

మరి నా కిళ్ళ నొప్పిలకు ఏం పట్టించను?”

ఏమో ఎప్పుడు అవసరమొస్తుందో ఎప్పుడూ
అమృతాంజనం దగ్గర వుంచుకోవటం ఉత్తమం.
అమృతాంజనం యింట్లో వుందంటే మీరు నిశ్చిం
తగా వుండవచ్చు.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్

14/15 08 వర్సిరోడ్డు, మద్రాసు-4

బొంబాయి-1, కలకత్తా-1, న్యూఢిల్లీ-1.

AWT/AM/1877

హాస్య శృంగార రసప్రధానమైన వాస్తవిక
కుటుంబ గాథ

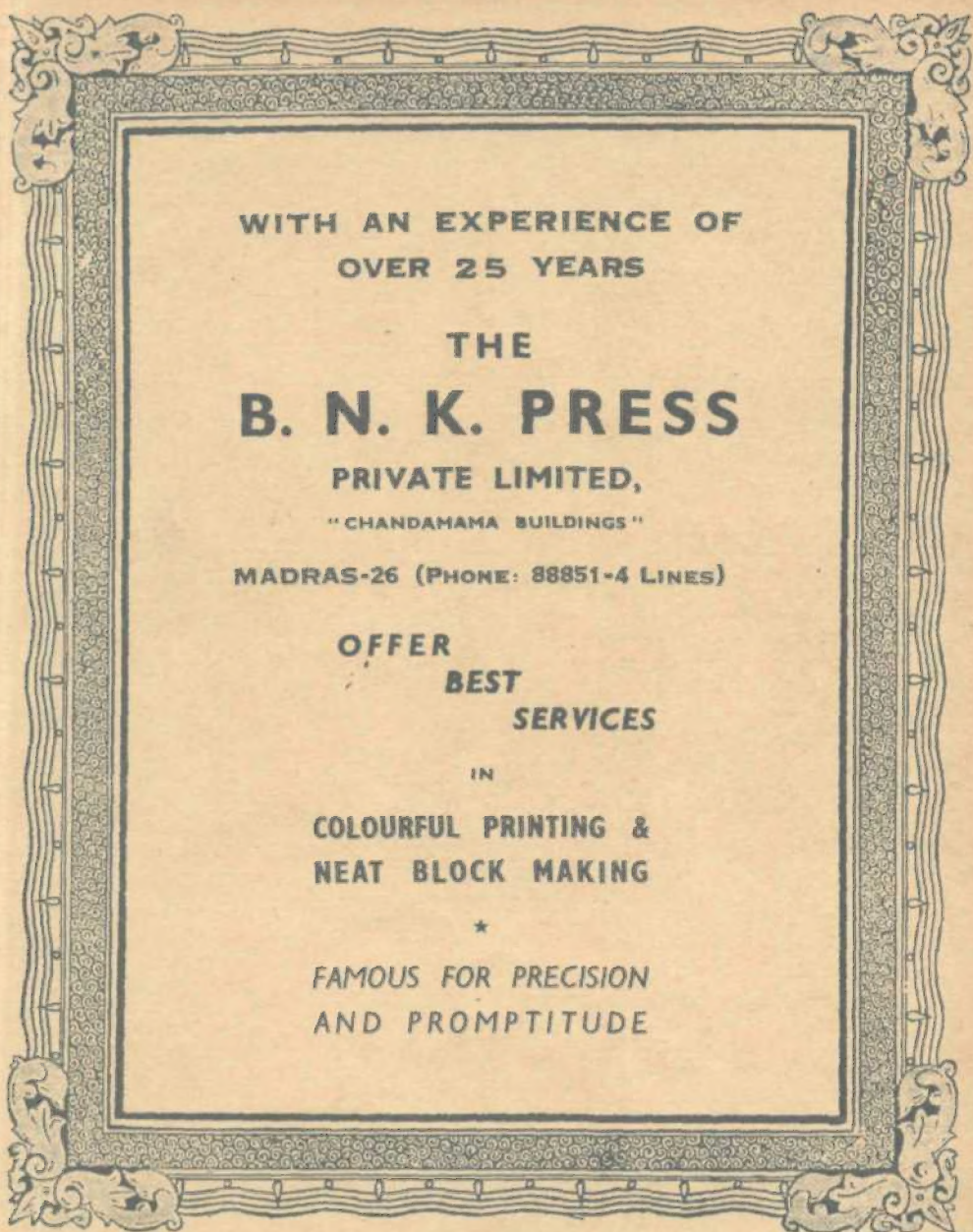
విజయా వారి

గుండమ్మ కథ

డైరెక్టర్... కె.కామేశ్వరరావు, బి.పి.
నిర్మాతలు.... నాగిరెడ్డి & చక్రపాణి

WITH AN EXPERIENCE OF
OVER 25 YEARS

THE
B. N. K. PRESS

PRIVATE LIMITED,

"CHANDAMAMA BUILDINGS"

MADRAS-26 (PHONE: 88851-4 LINES)

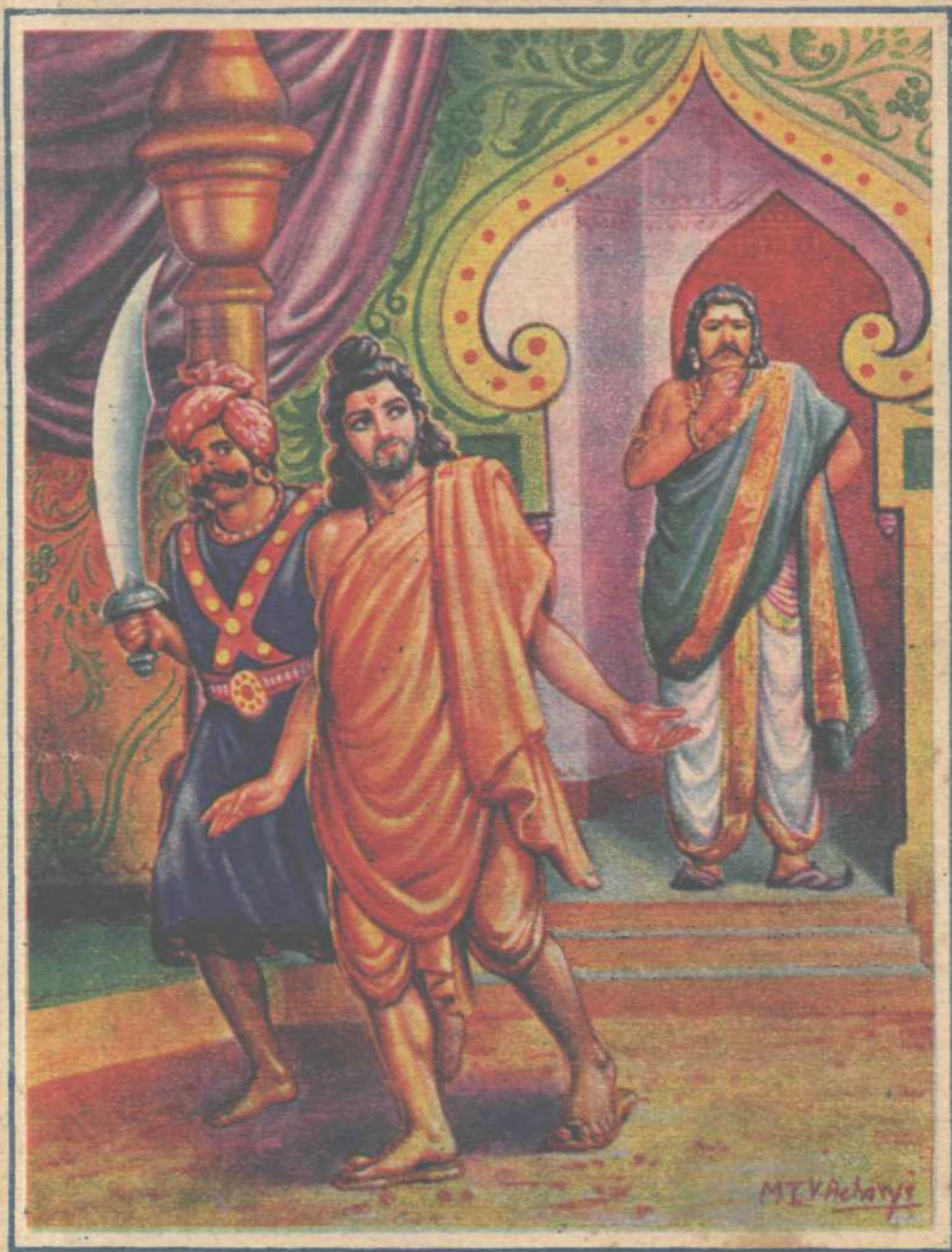
OFFER
BEST
SERVICES

IN

COLOURFUL PRINTING &
NEAT BLOCK MAKING

★

FAMOUS FOR PRECISION
AND PROMPTITUDE

మ హా భార తం